

A **Néri Szent Fülöp Katolikus Óvoda Pedagógiai Programja** az óvoda pedagógiai gyakorlatának értékeire építve készült, a nevelő testület által.

Nevelőtestületünk sok éves szakmai tapasztalattal és szaktudással rendelkezik, folyamatos önképzéssel igyekszünk megfelelni a mai kor társadalmi és szakmai kihívásainak.

Gyermekeink-az elmúlt évek gazdasági és kulturális tendenciáinak következtében- **igen eltérő fejlettségi szintet és értékrendet mutató személyiségjegyekkel érkeznek.** A környezeti tényezők erőteljesen befolyásolják, determinálják a gyermek fejlődését. Előnyt és hátrányt képeznek az önmegvalósításában, az életvitelében, az életminőségében. A negatív hatások mérséklésével, a pozitív hatások felerősítésével **tudatosan törekszünk az esélyteremtésre.**

Pedagógusaink kultúráközvetítése által gyermekeink érzelmileg, szociálisan és értelmileg gazdagodnak. A közös élmény, öröm, gondolkodás és beszélgetés közben kialakulnak a gyermekben azok a személyiségvonások, amelyek segítik őt az iskolai közösségbe történő beilleszkedésben.

Nevelési céljaink megvalósításában a pedagógiai módszerek és eszközök különbözősége biztosíték a sokszínűsége, a módszertani önállóságra, lehetőség a pedagógiai személyiségek kibontakoztatására.

Nevelési feladataink szerteágazóak és egymással összefüggőek. Megvalósításuk nevelési céljaink kiteljesedését, a nevelési gyakorlat minőségi fejlődését szolgálják.

Kapcsolatrendszerünkben első helyen a család áll. A gyermekek fejlődése, az esélyteremtés megvalósulása érdekében fontos, hogy a szülők „beavatottak” és tevékeny részesei legyenek óvodánk életének. A családok elégedettsége számunkra sikerkritérium.

Pedagógiai programunk hatékonyságának záloga, hogy alkalmazása a nevelés minden területére, az óvodai élet egészére kiterjed.

Intézményünk tudatosan arra kötelezi el magát, hogy az egész ember formálásán munkálkodjon, hiszen Krisztusban, a tökéletes emberben minden emberi érték kibontakozik és egymásba fonódik. Benne és a teremtés rendjének felismerésében gyökerezik a kötelesség az emberi értékek tisztelete iránt, érvényre juttatva a gyermekeket megillető autonómiát, közben betöltve a sajátos küldetést, amely minden ember szolgálatára kötelez.

Az intézmény azért tanít, nevel, vagyis belülről alakítsa az embert, s fölé emelje azoknak a körülményeknek, amelyek meggátolják a teljes emberré válásban. Ezt szem előtt tartva intézményünk olyan nevelési tervből indul ki, amely céltudatosan, Krisztusba ágyazottan a személyiség mindhárom aspektusának: lelki, szellemi, érzelmi világának teljes kimunkálására irányul.

Elsődleges cél a hit ébresztése, a gyermekek, személyes istenkapcsolatra vezetése Isten Igéje által. A hitre nevelés a pedagógusaink, intézményi dolgozóink életpéldáján, a hétköznapi életben észrevehető Krisztus központú viselkedésén és gondolkodásán keresztül. Fontos, hogy a hitre nevelés szője át intézményünk mindennapi életét, de személyre szabott legyen, alkalmazkodjon a gyermek hitéleti múltjához.

Keresztény nevelésünknek abban kell segítenie a gyermekeket, hogy felismerjék a Krisztusban kapott szabadság jelentését, felismerjék a benne rejlő lehetőséget. Megérjének a szabadság felelős használatára, érzékük legyen az igazi értékek iránt, megismerjék önmagukat és az őket körülvevő világot, törekedjenek a folytonos önképzésre és önnevelésre. Mindeközben biztosítani kell az esztétikus, biztonságos környezetet, a szeretetteljes, mindenkit elfogadó, családi, bizalmat árasztó, elfogadáson alapuló légkört. Elő kell segíteni az egyéni életélmények szerzését, az egyéni képességek kibontakozását a hitélet erősítését szolgáló közösségi programokban.

Intézményünk feladata, hogy feltárja a műveltség erkölcsi és vallási dimenzióit, segítve őt abban, hogy az erkölcsi szabadsághoz eljusson. Felismerje és kamatoztatni tudja a képességeket, támogató segítséget kapjon hivatása felismerésére, hogy élete során alkalmassá váljon a közösségi tevékenységre és a másokkal való eredményes együttműködésre. Fontos a személyes meggyőződés, a keresztény világszemlélet és világkép kialakulásának és érzelmi-szellemi megerősödésének előmozdítása, személyre és konkrét közösségekre szabott feladatok alapján.

A belépők oldaláról a katolikus értékek elfogadására és elmélyítésére való nyitottságnak kell megvalósulnia.

1. Helyzetkép az óvodáról

Az óvoda feladatai

- ✓ Három (legalább kettő és fél) éves kortól az iskolába járáshoz szükséges fejlettség eléréséig, legfeljebb nyolc éves korig a gyermekek óvodai nevelése és a cigány kultúra ápolása.
- ✓ A többi gyermekkel együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése.
- ✓ Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése, képesség kibontakoztató felkészítése.
- ✓ A gyermekek vallási nevelése, katolikus hit alapjainak lerakása.

Óvodánk Pécs város keleti részében helyezkedik el, Hősök terén. Ez a terület a város egyik legszegényebb területe. A volt bányász kolónián jelenleg a lakosság nagy része anyagilag a szegényebb rétegből kerül ki. Nagyon sok a munkanélküliek aránya, és a nyugdíjasok száma. A gyerekek szüleinek nagy része alacsonyan iskolázott. Szakképesítés és munkanélküli családokból kerülnek az óvodába a gyerekek. Külváros elszürkült, fejlődésben megállt lakótelepén, régi bányásztelepülésen élő családok gyermekeit fogadjuk. Az ő életüket az egyre súlyosbodó társadalmi problémák, a munkanélküliség, a mélyszegénység nehezíti, közöttük igen magas a cigány családok száma. Az óvodát az 1920as években a Duna Gőzhajózási társaság alapította. Az épület külső megjelenésében nem sok változás történt az elmúlt 100 évben. Tárgyi felszereltsége a modern kornak megfelelő (oktatás technikai eszközök, bútorok, játékok), ezeket pályázatokon nyert pénzekből tudtuk modernizálni.

Szociokulturális környezetünkből fakadó szükséglet a különbözőségekre épülő nevelőmunka megvalósítása integrációs keretek között, inkluzív pedagógiai szemlélettel.

A kisebbségi és többségi társadalom gyermekeinek együttélésében, a **cigány gyermekek kulturális nevelésében** több éves szakmai gyakorlattal rendelkezik nevelőtestületünk. A teljes alkalmazotti közösség egy tudatos szemléletváltás eredményeként felkészült a cigánygyermekek integrált nevelésére. Megismerkedtek a cigányság történelmi múltjával, jelenével, hagyományaival, hiedelemvilágával, a család szerkezetével, nevelési szokásaival.

Óvodánk legfőbb értéke, hogy gyermekeink olyan közösségben fejlődhetnek, ahol magas színvonalú oktatás mellett, egyéni képességeiket figyelembe vevő, egyénre szabott oktató-fejlesztő nevelésben részesülhetnek, oly módon, hogy közben megőrizzük hagyományainkat, egyediségünket és óvodapedagógusaink egyéniségét is.

Óvodai nevelésünk alapelvei

- ✓ A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége.
- ✓ A gyermek jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása és megerősítése.
- ✓ A gyermeket elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom öveze.
- ✓ Gyermekbarát, biztonságot nyújtó, befogadó környezet megteremtése.
- ✓ Érzékenység ébrentartása a környezetbarát és a környezettudatos életmód iránt. □ A gyermek alaptevékenysége a játék, amely a világ megismerésének leggazdagabb formája.
- ✓ Széleskörű, választható, érdeklődésre épülő tevékenységformák biztosítása.
- ✓ Az integrációt támogató új tanulásszervezési eljárások és módszerek alkalmazása
- ✓ Aktuális fejlettséget, hozott értéket figyelembe vevő optimális fejlesztés.
- ✓ A gyermeki különbségek felismerése és elfogadása, az inkluzív szemlélet érvényesülése biztosítsa minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét.
- ✓ A gyermeki szocializáció fejlődését segítő, interakcióra és kommunikációra épülő légkör kialakítása
- ✓ Az alkalmazott pedagógiai módszerek a gyermek érési üteméhez igazodva segítsék egyéni készségeinek, képességeinek kibontakoztatását, kompetenciáinak alakítását.
- ✓ A családdal való tapintatos együttműködés, személyes kapcsolattartás.

Pedagógiai programunk az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

Jövőkép

Óvodánkban gyermekeink önfelelt játékkal, vidám, megértő, biztonságot adó légkörben élik napjaikat, ahol inkluzív szemléletű, hátrányt csökkentő pedagógiai attitűddel rendelkező óvodapedagógusok segítik fejlődésüket.

Munkánkat kiegyensúlyozott, igényes pedagógiai gyakorlat jellemezi. Feladatainkat tervszerűen, tudatosan végezzük. A partneri igények felmérésével folyamatosan keressük a megújulás és a jobbítás lehetőségét. Pedagógiai programunk céljainak megvalósulása a folyamatos fejlődést biztosító minőségcéljaink kiteljesedését jelentsék.

Óvodakép

Óvodánkban esztétikus, biztonságos, gyermekbarát környezetben, a különbözőségeket elfogadó légkörben, a mozgás és a játék sajátos eszközeivel törekszünk a gyermeki kompetenciák kialakítására, az esélyegyenlőség biztosítására, a hátrányok kompenzálására, a tehetségek gondozására.

Óvodánk nyitott, partnereink betekintést nyerhetnek mindennapjainkba, ünnepeinkbe. Céljainkat a családdal szorosan együttműködve, a szülői nevelést kiegészítve kívánjuk elérni, melyhez párosul az alkalmazottak hivatásszeretete, egymás értékeinek megbecsülése.

Gyermekkép

Gyermekeink legyenek kiegyensúlyozottak, érdeklődőek, nyitottak, önállóak, környezetbarát szemléletűek. Tudjanak örülni, felfedezni, csodálkozni. Legyenek alkalmasak mások elfogadására, együttműködésre, problémamegoldásra, önmaguk értékelésére. Legyen kulturális identitásuk. A közös élmények eredményeként alkossanak harmonikus gyermekközösséget.

Nevelésünk során a gyermekek váljanak képessé a hit befogadására, mely folyamat során megváltozik viszonyuk önmagukhoz és a másik emberhez, az emberi világ

megnyilvánulásaihoz, valamint kapcsolódásuk a természeti és tárgyi környezethez, a teremtett világhoz.

Kiemelt törekvés, hogy egyre jobban elkötelezzék magukat az Egyházon belül Isten és az emberek szolgálatára.

Az ide járó gyermekek tapasztalják meg, hogy a közösség, amelyben élnek olyan, mint egy nagy család. Ezen keresztül érezzék meg Isten szeretetét, alakuljon ki az egészséges önértékelés, egymás elfogadása, az élet tisztelete, hogy felnőtté válva mindezt továbbadhassák. Célunk, hogy magyarságtudatuk erősödjön, nemzeti identitásukat megszilárdítsák. A hagyományokat, állami ünnepeket és az egyházi év ünnepkörét megtartsák, az azokon való részvételt belső igénnyé fejlesszék.

1.1 Humánerőforrások, az óvoda személyi feltételei

Az óvoda nevelőtestülete:

- ✓ Elkötelezett az inkluzív pedagógiai gyakorlat alkalmazására, a befogadó és elfogadó szemlélet alkalmaz és természetesként kezeli azt.
- ✓ Fontosnak tartja a sajátos nevelési igényű, a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, és a cigány gyermekek iránti empátiát.

Az óvoda teljes alkalmazotti közössége:

- ✓ Hiszi, hogy cselekedete példát mutat a gyermeknek, ezért szükségesnek érzi, hogy a tettek és a szavak összecsengjenek.
- ✓ Igényes életvitelében, emberi kapcsolataiban.
- ✓ Munkájában fontosnak tartja jelen és a jövő iránt érzett felelősséget.

Az óvoda személyi feltétele

Óvodánkban 4 szakképzett óvoda pedagógus dolgozik, közülük hárman szakvizsgával rendelkeznek, 3 szakképzett dajka 1 pedagógiai asszisztens 1 fő udvaros és 1 fő konyhas segíti munkájukat.

Nevelőtestületünk tagjai számára fontos egymás munkájának megismerése, egy pedagógiai probléma vagy siker bemutatása, megbeszélése. Az évente szerveződő szakmai műhelyek és munkaközösségek lehetőséget adnak az egymástól való tanulásra.

A nevelőtestületi egység számunkra a következőket kell, hogy jelentse:

- ✓ Minden óvónő tudja, vagy tanulja meg reálisan értékelni önmagát és pedagógiai tevékenységét.
- ✓ Az önképzésben, továbbképzésben az egyéni érdeklődésen túl az óvoda szakmai szükséglete legyen meghatározó.
- ✓ A másság elfogadása a módszerbeli különbségek elfogadását is jelentse.
- ✓ Az önállóság, a kezdeményezés lehetősége mindenki számára adott legyen, amelyben az egyéni pozitív értékeket erősítsük.

Nevelőmunkánk segítői a *pedagógiai asszisztens* és *dajkák*. Valamennyien ismerik pedagógiai programunkat, feladatainkat. Az óvodapedagógusok útmutatásai alapján szakszerűen és tudatosan végzik munkájukat. Kapcsolatukra az egymásra figyelés, a kölcsönös tájékoztatás és segítségadás a jellemző.

Óvodánkban a sajátos keresztény légkör megteremtéséért elsődlegesen az ott dolgozó munkatársak a felelősek. Mindig tudatában kell lenni annak a ténynek, hogy munkatársak sajátosan keresztény hivatást élnek meg, és tevékeny részesei az Egyház missziós tevékenységének.

Keresztény munkatársaink abban a tudatban végzik munkájukat, hogy Isten a nevelői feladatra őket kiválasztotta és meghívta. A nevelő-oktatómunkát szolgálatként tekintjük. A gyermekek nevelése felelős, örök életre szóló feladat. Pedagógusainknak nyitottnak kell lennie a katolikus értékekre, amelyet beépíthetnek saját életükbe és nevelő-oktató munkájukba. Elengedhetetlen az önképzés, az olvasás, amelyek lelki-szellemi töltést adnak a napi munkához. Ez a munka nagy önfegyelmet és önismeretet igényel.

A gyerekek nevelése elképzelhetetlen a szeretet, az adás vágya és az empátia nélkül. Meg kell érezni, melyik gyermeknek van éppen szüksége szerető, személyes beszélgetésre és melyiknek a szeretet szigorára. Ezt a munkát csak a gyermek, a tanuló és családja minél jobb megismerésével lehet lelkiismeretesen elvégezni.

Pedagógusaink legfőbb feladata, hogy értéket közvetítsenek. Törekednünk kell arra, hogy szavaink és tetteink összhangban legyenek, s a keresztény értékrendet hitelesen közvetítsük a gyermekek és kollégák felé.

Eközben figyelni kell a gyerekek jogos igényeire, életkori sajátosságaira, hogy ne elriasszon, hanem magához hívjon.

Fontos, hogy minden pedagógus pontos, fegyelmezett, alapos munkát végezzen. Ígéreteit megtartsa a gyerekek és a kollégák felé is. Konfliktusait emberi módon kezelje. Tudjon megbocsátani.

Valamennyi dolgozó példaként áll a gyermekek előtt megjelenésével, viselkedésével, életvitelével és beszédstílusával.

1.2. Az óvoda tárgyi feltételei

Óvodánkat megfelelő méretű **udvar** övezi, ahol árnyékot adó fák, bokrok, dombok, nagy zöld füves terület biztosítja gyermekeink számára a szabad mozgás, az örömteli játék, a biztonságos, jó környezet lehetőségét. Az óvodák egyedisége, a természeti környezettel szembeni igényessége megjelenik az udvari terek kialakításában, gondozottságában. Az udvar alapvető felszereltsége hiányos, nincsenek mászóak, csúszda, ezek hiányát az udvarra kitett mozgás

fejlesztő eszközökkel pótolják dolgozóink. Feladatunk a meglévő eszközök folyamatos karbantartása, és az uniós szabvány előírásainak megfelelő fejlesztés.

Az **épület** egyedi gáz-központi fűtéses.

A Néri Szent Fülöp Katolikus Általános Iskola tagóvodája Pécs keleti részén, a város egyik legszegényebb körzetében található, a Hősök terén. Az 1920-as években alapított óvoda 2014 szeptemberétől katolikus óvodaként, a Pécsi Egyházmegye fenntartásában működik.

Az óvoda felszereltsége (oktatástechnikai eszközök, bútorok, játékok) a közelmúlt pályázati lehetőségeinek köszönhetően a modern kornak megfelelő. Az óvoda teljes körű felújítása és korszerűsítése 2017-ben zajlott le. Az óvoda épületét 2017 októberében adták át. Mindezek következtében egy korszerűbb, szebb, tágasabb óvodában folyik az óvodai nevelés, ahol a gyerekek rendelkezésre áll külön tornaszoba, fejlesztőszoba, iroda, és más kiszolgáló helyiségek.

A **gyermekétkeztetést** a Maurus KFT biztosítja.

A pedagógiai program céljaihoz rendelt **eszközrendszer** mennyisége és minősége valamennyi csoportban megfelelő. Ez az óvónők tudatos tervezése alapján pályázati forrásokból valósult meg. Jelentős értéket képviselnek a mozgásfejlesztést szolgáló eszközök. Audiovizuális eszközállományunk az eszköznormának megfelel. Pedagógiai programunk minőségi megvalósításához szükséges a tárgyi eszközök célirányos és folyamatos fejlesztése.

ÉRTÉKTÁR

2.1. ÁLTALÁNOS ÉRTÉKEK

Ember

Az ember nem önmaga alkotója, vagy véletlen és céltalan folyamatok eredménye, hanem a mindeneget alkotó, végtelenül és visszavonhatatlanul szerető Isten teremtménye, aki saját képmására és lényének hasonlóságára alkotta őt férfinek és nőnek. Az ember küldetése, hogy elérje élete célját, az üdvösséget, és megélve az Istentől – bűn által – való elválasztottság megszűnését, visszajusson Isten jelenlétébe Jézus Krisztus kereszthalála és feltámadása által. Földi élete során törekedjen a tökéletes szeretetre embertársai iránt és Istennel együttműködve, a természet rendje szerint művelje a teremtett világot.

Élet tisztelete

Isten teremtő művének csúcsa az ember. A teremtés rendje által közöttük hierarchiát állított fel, majd minden élőlényt megáldott, ezért az élet minden formáját tisztelni kell a teremtés rendje szerint.

Család

Egy férfi és egy nő szabad akaratból meghozott életfogytig tartó elköteleződése egymás iránt a kölcsönös, fenntartás nélküli önátadás és feltétlen elfogadás jegyében. Célja a másik boldogságának munkálása, a szeretetkapcsolat megélése, valamint a következő generáció életre hívása és felnevelése.

Teremtett világ

A teremtett világot Isten Igéje által hívta életre. Az ember a világot ajándékba kapta Istentől, ezért felelősséggel tartozik a világban folytatott tevékenységéért. Az ember feladata, hogy a létező dolgok közötti kapcsolatokat – természeti törvényként – megismerje és művelje a rábízott értékeket, végső soron pedig ezen keresztül is felismerje és tisztelje annak Teremtőjét, akaratával és értelmével pedig alárendelje magát üdvözítő tervének.

Kapcsolat

Az ember természetét tekintve társas lény. Feladata, hogy törekedjék a szeretet mind teljesebb megélésére Istennel, önmagával, embertársaival és a teremtett világgal egyaránt.

Szolgálat – Caritas

A szolgáló szeretet, ami révén észre vesszük embertársunk szükségleteit, és a lehetőségeink szerint kipótoljuk mindazt, amiben hiányt szenved. Szolgáló szeretet az is, amellyel egymás felé és a gyerekek felé fordulunk.

Családiasság

Ez alatt azt értjük, hogy intézményünkben a nevelés során fontosnak tartjuk az egymásra figyelmet, gondot fordítunk a feladatot végző ember személyes igényeire és – a lehetőségekhez képest – tekintettel vagyunk a különböző életállapotokból adódó különleges helyzetekre. E személyes kapcsolatok által erősítjük a szociális érzékenységet, az érzelmi intelligenciát, az értékesség tudatát és a közösség élményét.

2.2 NEVELÉSI ÉRTÉKEK:

Empátia, elfogadás

A beleélő képesség teszi lehetővé, hogy megértsük embertársunk véleményét, cselekedeteit – még ha adott esetben különbözik is a mienktől –, és ez segíti a kölcsönösen elfogadható közös értékek mentén való együttműködés kialakítását.

Személyesség pedagógiája

Az egyéni fejlődés-fejlesztés kísérése személyes törődést és odafigyelést követel, amit a legteljesebb módon meg akarunk adni növendékeinknek.

Intézményi hagyományok

A jeles napoknak, a nemzeti, intézményi ünnepeknek, a liturgikus év kiemelt eseményeinek, időszakainak megünneplése fontos feladat. Az intézményben kialakult jó gyakorlatok beépítése a mindennapi tevékenységekbe.

Rend és fegyelem

„Tartsd meg a rendet, a rend is megtart téged” mottó alapján, szokás és szabályrendszer kialakítása, belsővé tétele, betartása és betartatása.

Egészséges életmód

A testi, lelki, szellemi egység megvalósítása érdekében az egészséges életvitel igényének kialakítása és mindennapi gyakorlatának biztosítása.

3.ÓVODÁNK NEVELÉSI CÉLJAI

Óvodai nevelésünk célja a gyermeki személyiség szabad kibontakoztatása, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

Célunk, hogy a családdal együttműködve és támaszt nyújtva segítsük önkibontakoztatásukat, egyéni adottságaikhoz igazodó testi, lelki, szociális, értelmi fejlődésüket. Biztonságos, élménygazdag környezetben, differenciáltan tervezett nevelőmunka eredményeként alakuljanak ki a szükséges készségek, képességek, a gyermeki kompetenciák.

Nevelési rendszerünkben vannak olyan pedagógiai tevékenységek, amelyek speciális nevelési célokat jelölnek meg. Ilyen cigánygyermek kulturális nevelése, a sajátos nevelési igényű és kiemelt figyelmet érdemlő gyermekek integrált nevelése, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyteremtése.

A cigány kulturális nevelés területén

A kisebbségi és többségi társadalom gyermekeinek együttélése, egymás kultúrájának megismerése során alakuljon ki gyermekeinkben a másság tisztelete, elfogadása. A cigánygyermekünk egészséges szocializációjának és hatékony társadalmi integrációjának elősegítésével teremtsék meg az esélyegyenlőség alapja.

Hit és vallásoktatás az óvodában

Célunk, hogy az óvodai élet végére a gyerekekben kialakuljon a Katolikus vallás iránti érdeklődés, ismerkedjenek meg a Katolikus vallás alapjaival. Ismerjenek meg néhány történetet, szokást, ünnepet, hagyományt, amely a katolikus vallásból ered.

3.1. CÉL- ÉS FELADATRENDSZER

Ember

Célok:

- Mások iránti figyelem kialakítása.
- Képesé kell tennünk őket az együttműködésre, empátiára, hogy átérezzék és gyakorolják a segítségnyújtást.
- Teremtett világ tisztelete.
- Hit felébresztése, ápolása.

Feladatok:

- Nevelői kör példamutatásával tanítványaink elé élni a példát.
- Az egyházi év eseményeinek megünneplése, részvétel a liturgiában.

Hit

Célok: a keresztény nevelésnek be kell mutatnia a keresztény erkölcsi értékeket. Célunk, hogy gyermekeink hitben állhatatos felelős felnőttekké váljanak. Feladatok:

- A rendszeres óvodai hitoktatás. Csendes percek.
- A tanévet közös ünnepélyes szentmisével kezdjük és fejezzük be (Veni Sancte, Te Deum).
- Elismert egyházi személyiségek, példaképek (szentek) bemutatása.

Szolgálat Célok:

- Nyitottságra nevelés, mellyel észreveszik a másik ember hiányait.

- Áldozatkészésre, segítőkészre nevelni.

Feladatok:

Karitatív tevékenységekben részt venni.

- Óvoda, iskola kapcsolatának elemei, testvérosztály választása. **Hazaszeretet**

Célok:

- Magyarságunk gyökereinek megismerése.
- Magyarságtudat erősítése.
- Nyitottság nemzeti hagyományaink ismerete iránt. Feladatok:
- Állami, egyházi ünnepek megtartása.

Rend és fegyelem Célok:

1. Az együttélés szabályainak megfogalmazása.
  - Házi rend, etikai kódex megfogalmazása. Feladatok:
  - Szabályrendszerünk betartása, betartatása.
  - Példaadás vezetői, pedagógus szinten.

Az élet tisztelete Célok:

- Az élet minden formáját tisztelni kell a teremtés rendje szerint.
- Az élet tiszteletére nevelés kisgyermekkorától.

Feladatok:

- Olyan intézményi környezet teremtése és fenntartása, ahol nem csak az élet védelme, de gondozása is előtérbe kerül (növények, esetleg állatok a csoportszobában)
- Különböző adottságokkal / esetleg fogyatékkal élő / rendelkező társaink elfogadása
- Felnőttek, betegek, idősek elfogadása, segítése, tisztelete
- Családi életre nevelés

Egyházi hagyományok Célok:

- Az évezredek során kialakult hagyományok felelevenítése, ápolása, megismertetése

Feladatok:
Az egyházi hagyományok jelenjenek meg az intézmény éves munkatervében **Szeretet**

Célok:

- A felebaráti szeretet fontosságára nevelés.

□

- Isten szeretetének hatékony közvetítése.

Feladatok: az intézmény dolgozói igyekeznek keresztény életet élni, hogy mintául szolgálhassanak.

Családiasság Célok:

- Intézményünket a családiasság hassa át, ahol minden résztvevő jól érzi magát.
- Intézményünket a teljes emberre figyelés hassa át.
- Nagy gondot fordítunk a hátrányos helyzetű családokból érkező gyerekekre.
- A pedagógusok ismerjék a gyerekek családi körülményeit. Feladatok:
- Családi napok szervezése a családok jobb megismerése érdekében.
- A családok meghívása az intézmény ünnepeire.
- A pedagógusok ismerjék meg a családok helyzetét.

Közösség Célok:

- A családi, intézményi, – gyerek, pedagógus – plébániai közösség erősítse a Krisztusi értékekben.
- A különböző szintű közösségek létrejöttének segítése, hangsúlyozva azt, hogy a gyermek közösség Krisztus nélkül fejlődésképtelen. Feladatok:
  - A kialakult közösségek megerősítése.
  - Az intézmények és plébániák közötti hatékony együttműködés erősítése.
  - A közösségi érzés és tudat fejlesztése a keresztényi értékek mentén.

Egyház Célok:

- Az egyház látható formában való megjelenése intézményünkben.
Isten szeretetének képviselője.

Empátia:

Célok:

- Segítő, támogató, inkluzív szemlélet biztosítása.
- Szemléletformálás a gyermeki és a pedagógus közösségekben. Feladatok:
- A gyermeki személyiség fejlődésének elősegítése.
- A segítség, tolerancia gyakorlása, a másság elfogadása. **Személyiség Célok:**

- - Hitelesen felmutatni a keresztény értékeket és hagyományokat.
  - Megfelelő nevelési módszerek kialakítása.

Feladatok:

- A hitéleti nevelés, a hitátadási biztosítása részben ismeretek, részben az életvitel közvetítésével.
- A plébániához való kapcsolódás formáinak kialakítása.
- A tehetséggondozás és felzárkóztatás eredményes, hatékony módszereinek rendszerbe foglalása, alkalmazása.
- kreatív programok, lelki napok, lelki gyakorlatok.

3.2. Óvodai nevelésünk feladatai

Óvodánkban a gyermek fő tevékenységformájára, a játékra építve szervezzük a főbb nevelési területeken végzendő feladatainkat.

- ✓ **Az egészséges életmód alakítása**, amely jelentse a gyermekhez igazodó életszerű környezet megteremtését, benne a gyermek életkoronként és egyénenként változó testi-lelki szükségleteinek maximális kielégítését.
- ✓ **Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés** feladata a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése egy érzelmekre épülő, szeretetteljes kapcsolatban. Ez a kapcsolat jelentse a szociális, esztétikai és erkölcsi érzelmek megtapasztalását, gyakorlását, fejlesztését és a társas kapcsolatok alakulását, a közösséghez tartozás élményét.
- ✓ **Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés** megvalósítása során a gyermek belső kíváncsiságára, cselekvésvágyára építve olyan változatos tevékenységformákat kell

biztosítani, amelyekben lehetőség van a sokoldalú tapasztalásra, észlelésre, érzékelésre. Mindennek színtere a játék legyen, amely elvezeti a gyermeket a felfedező tanuláshoz. Az anyanyelvi, értelmi nevelés feladata a spontán szerzett gyermeki tapasztalatok rendszerezése, bővítése, valamint az értelmi képességek (érezékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) alkotóképesség és a kreativitás differenciált fejlesztése.

Hit és vallásoktatás feladatai

A hitre nevelés fokozatosan szője át az intézmény mindennapi életét.

A hitéleti nevelés személyre szabott legyen, alkalmazkodjon a gyermek hitéleti múltjához.

Elvárásaink óvodásainktól a következők:

- Fokozatosan alakuljon ki bennük az igény, hogy részt kívánjanak venni a vallásuknak megfelelő egyházi programokban.
- Alakuljon ki bennük a katolikus értékrend.
- Tiszteletteljes, szép beszéd, udvarias magatartás a felnőttekkel, nevelőikkel, társakkal egyaránt.
- Figyeljenek oda saját és mások testi, lelki egészségének megőrzésére,
- Törekedjenek arra, hogy a rájuk bízott feladatokat életkori sajátosságaiknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően végezzék el.
- Nemzeti, etnikai kisebbségi azonosságtudat tiszteletben tartása, fejlesztése.
- Konstruktív együttműködés a szülőkkel és az egyházzal.

Hátránykompenzálás – tehetséggondozás

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében (szükség szerint) különösen jelentős, hogy az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel együttműködjünk.

A gyermek óvodába lépésének pillanatától kezdve az óvónő feladata a kisgyermek megismerése, fejlesztése, ha kell preventív módon, ha kell kompenzálás útján, ha kell a tehetséggondozás területén.

Pedagógiai gyakorlatunkban a **fejlesztést az egyéni jellemzők alapján** (fejlődési ütem, a társas és értelmi képességek különböző szintje) **kell megvalósítani.**

Ebből következően a hátránykompenzálás és tehetséggondozás **megvalósulásának színtere a differenciált fejlesztés, ami átszövi óvodai nevelésünk teljes rendszerét.**

4. ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPVETŐ KERETEI

4.1. Az egészséges életmód alakítása

Cél: Gyermekünk testi fejlődésének elősegítése, az egészségügyi szokásrendszer, az egészséges életmód, a környezettudatos szemlélet iránti igény megalapozása. Testi szükségletek, mozgásigény kielégítése. Harmonikus, összerendezett mozgásfejlődésének elősegítése, testi, mentális fejlődéshez szükséges biztonságos környezet megteremtése.

Feladatok:

- ✓ Gyermekünk testi és lelki szükségletének, mozgásigényének kielégítése.
- ✓ A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása.
- ✓ A gyermek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása.
- ✓ Egészséges életmódra és életvitelre nevelés, testápolás, az étkezés, öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- ✓ Nyugodt, kiegyensúlyozott élettempó kialakítása.
- ✓ A környezet tisztántartására, a környezet rendjének és állapotának óvására való igény kialakítása.
- ✓ A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása.
- ✓ Minél több lehetőséget biztosítsunk a szabad mozgásra az egész nap folyamán.
- ✓ Rendszeres kirándulások, erdei szabad tevékenységek szervezése.
- ✓ A kulturált étkezés illemszabályainak megismertetése.
- ✓ Helyes táplálkozási szokások kialakítása.

Gyermekünk gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

A testi, lelki, szellemi egészség egyik alapvető feltétele a gyermek komfortérzetének kielégítése. Nevelőmunkánkban a gondozás segítse a gyermek szükségleteinek kielégítését,

növekedését, fejlődését. Nevelő hatását a differenciált fejlesztésen alapuló gondozási műveletek megtanulása és gyakorlása jelentse.

A gyermek számára a gondozás biztosítsa jó közérzetét, amelyhez társuljon az egyes gyermek szükséglete szerint a felnőtt testközelsége is. Ez lehet óvónő-gyermek, dajka-gyermek kapcsolat, amely intimitást, bensőséges kapcsolatot feltételez. Ezért a gondozás feladatainak megvalósítása közben megértő, türelmes, meghitt viszony kialakítására kell törekedni.

A helyes életritmus

A helyes életritmust fokozatosan az életkori és egyéni sajátosságnak megfelelően a családdal együttműködve kell kialakítani.

A gyermekek egészséges életrendjét a napirendi szakaszok folyamatossá tételével teremtsük meg. Ez biztosítsa azt, hogy a gyermek a gondozási műveleteket egyéni szükségleteinek megfelelően, akkor és olyan ütemben végezhesse el, ahogy erre már képes. A helyes életritmus, a folyamatosság teremtsen meg a nyugalmat, a biztonságot és eredményezze a testilelki harmóniát.

Táplálkozás

Az óvoda valamennyi gyermekcsoportjában biztosítani kell a kulturált étkezési szokások feltételeit. A tízórai és az uzsonna időpontját - egy adott időintervallumon belül - a gyermekek szükségleteiknek és tevékenységüknek megfelelően, szabadon választhassák meg.

E két étkezés a gyermekek önkiszolgálására épüljön, és az önállóság kialakulását segítse.

A közös étkezés az ebéd. Ez adjon lehetőséget a közösségért végzett munkajellegű tevékenységre, a naposi feladatok ellátására. Az óvodai étkezéstről a szülőket a rendszeresen kifüggesztett étrendből tájékoztatjuk.

Testápolás

A testápolás a gyermek egészségének védelmét, a rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat, és ez iránti igényük kialakítását szolgálja. Az óvónő és a dajka érezze ennek jelentőségét, intimitását, és ily módon működjön közre a szokások kialakításában.

A segítségadás során az érintés (arc, kéz) a gyermekből elutasítást is kiválthat, ezért nem szabad tolakodóan viselkednünk. A papír zsebkendő használatának gyakorlása közben felhívjuk a gyermek figyelmét annak anyagára, szelektív hulladékként való kezelésére. A gyermek testének

ápoltságát meghatározza az a szokásrend és igény szint, ami a családjában kialakult. Ez gyakran a család szociális helyzetének függvénye. Ezért a gyermek higiéniai szükségleteinek kialakításában meghatározó legyen az óvónő és a dajka türelme, elfogadása.

Öltözködés

Érzelje a gyermek, hogy az öltözködés védekezés az időjárás változásaival szemben. Öltözködés közben lehetőséget kell adni a gyermeknek a többszöri gyakorlásra, miközben tapasztalatot szerez az öltözködés sorrendjéről, könnyebb végrehajtásáról. Ezt a tevékenységet az egyes gyermek szükségletei szerint az óvónő és a dajka segítségével, magyarázata, útbaigazítása kísérelje.

Pihenés, alvás

Az óvodás gyermek napirendjében nagyon fontos szerepe van. Minden csoportban meg kell teremteni a pihenés feltételeit, a jó levegőt, a csendet, a nyugalmat. Tiszteletben kell tartani a gyermek alvási szokásait, az óvodában is használhassa apróbb, kedvenc tárgyait. A délutáni pihenéshez a gyermekek átöltöznek.

Lehetőséget kell teremteni arra, hogy a gyermekek alvásiigényeiknek megfelelően többet, kevesebbet alhassanak.

Az óvónő megnyugtató jelenléte a pihenés teljes idejében nélkülözhetetlen.

Mozgás

Tudatosan kell törekedni a gyermekek mindennapi mozgásigényének kielégítésére. Az óvodák udvarán, a csoportszobákban a mozgásfejlesztő eszközök szabad használatán túl mozgásos, énekes, szabály és verseny játékok szervezésével biztosítunk sokirányú és örömteli mozgáslehetőségeket.

Évszakonként közeli sétákat, kirándulásokat szervezünk, amelynek során a gyermekek megismerhetik a természetjárás szépségét.

Alkalmanként a szülőkkel közösen sportversenyeket, családi sportnapokat rendezünk, amelyekkel pozitívan befolyásoljuk a családi nevelést, a szabadidő hasznos eltöltését.

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

- ✓ betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;

- ✓ a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- ✓ megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az egészség megőrzésében elsődleges a higiénés szabályok betartása, a gyakori szellőztetés, fertőtlenítés, a környezet tisztasága. A gyermek betegségére utaló jelekre fel kell figyelni és meg kell tenni a szükséges intézkedéseket (gyermek elkülönítése, szülő értesítése, szükség esetén orvosi ellátás igénybevétele). A gyermek edzettségét az időjáráshoz való alkalmazkodó képességével kell fejleszteni. Ennek érdekében:

- ✓ Naponta tartózkodjanak a szabadban.
- ✓ Sáros, esős időben is adjunk lehetőséget légfürdőzésre (fedett teraszon)
- ✓ Ki kell használni a tél örömeit (csúszkálás, szánkózás, hógolyózás).
- ✓ Nyáron permetező zuhanyozással, pancsolással biztosítsuk a víz edző hatását.

A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása

Az óvodaépület területi adottságait és lehetőségeit alapul véve mindenkor a gyermek egészségét, fejlődését kedvezően befolyásoló tárgyi környezet kialakítására kell törekedni.

Az óvodánk épülete, udvara tágas, a talaj nagy része pázsit, kis részben szilárd burkolatú. Ez lehetőséget ad kerékpározásra, sáros időben is a szabadban való tartózkodásra. A sík és dombos gyepen lehet kúszni, mászni, labdázni, a fák-bokrok tövében elpihenni. A környezethez illő, mozgásfejlesztő fajátékok karbantartása folyamatos. Az új eszközök beszerzése és közvetlen környezetének kialakítása már az előírt szabványnak megfelelően történjen. A felügyelet a gyermekek biztonsága érdekében fontos és szükséges. A felnőtt ne avatkozzon bele a játékba, de gondosan kísérje figyelemmel azt.

Csoportszobáink többfunkciósak. Itt játszanak, étkeznek, pihennek a gyerekek. Könnyen átalakítható kuckókkal, sarkokkal biztosítsunk helyet a különböző tevékenységekhez. A gyermek öltözők és mosdó berendezése, felszereltsége megfelelő, méretük elfogadható. A kissé kedvezőtlen adottságok ellensúlyozására esztétikus, kellemes színharmóniát árasztó tárgyi környezet kialakítására törekszünk.

Gyermekeinket önmaguk és társaik testi épségének megóvására neveljük.

Az eszközök, használati tárgyak ellenőrzése, karbantartása, a hibaforrások megszüntetése folyamatosan történjen.

Cigány kulturális nevelés területén

A csoportok napirendje jobban alkalmazkodjon a cigány családok életviteléhez. A szokások bevezetésénél óvakodjunk a verbalizmustól, a moralitástól, cselekvéses helyzetben fokozatosan vezessük be azokat. Figyelembe kell venni, hogy vannak olyan szokások, melyekben a családi minták egészen eltérőek lehetnek, pl. a fésülködés, fogmosás, körömkefe használata. Ezeken a területeken az óvodának neveléspótló szerepe van. A szokások kialakításában építeni kell a gyermekek jó kezűgyességére, cselekvési aktivitására. A legkisebb eredményt is dicsérjük, ez nagyon jó hatással van a gyerekekre. Ha a szokások elsajátítása a vártnál lassabb, nehezebb, akkor a családok bevonásával kell megkeresni az okokat.

A családokban már kialakított szokások közül csak azoknak a tapintatos megváltoztatására vállalkozhat az óvoda, amely a gyermek egészségét, személyiségének fejlődését jobban szolgálja (pl. réteges öltözködés, egészséges táplálkozás).

Várható eredmények az óvodáskor végére

- ✓ A gyermekek önállóan végzik személyükkel kapcsolatos öltözködési, tisztálkodási teendőiket, igényükké válik a higiénikus szabályok betartása.
- ✓ Képesek szükségleteik felismerésére és azok késleltetésére és kielégítésére.
- ✓ A tisztálkodás eszközeire vigyáznak, tisztántartják, használat után a helyére teszik.
- ✓ Igényükké vált a rendezettség, a tisztaság, az ápoltság.
- ✓ Önállóan, igényüknek megfelelően étkeznek, készség szintjén használják az evőeszközöket, kialakulnak a kulturált étkezési szokások.
- ✓ Igényükké vált a rendszeres mozgás, szabad levegőn tartózkodás.
- ✓ Igénylik környezetük rendjét, amelynek fenntartásában maguk is részt vesznek.
- ✓ Nem szemetelnek, ismerik a szelektív hulladékgyűjtés módját.

- ✓ Szívesen mozognak a szabadban az évszaktól függetlenül.
- ✓ Meg tanulnak alkalmazkodni a körülményekhez, megfelelően mozogni, tájékozódni.
- ✓ Ismeri és betartja a balesetvédelmi magatartásformákat.

4.2. *Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés*

Cél:

- ✓ A társadalmi beilleszkedést segítő szociális együttélés szabályainak értékközvetítése
- ✓ Erkölcsi, akarati tulajdonságok kialakítása, erősítése, fejlesztése
- ✓ A különbözőségekre elfogadására, tiszteletére nevelés **Feladat:**
- ✓ A közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.
- ✓ Nyugodt, biztonságot árasztó, szeretetteljes légkör megteremtése
- ✓ A felnőtt-gyermek; gyermek-gyermek pozitív töltésű kapcsolatának kialakítása.
- ✓ Az érzelemre épülő kapcsolatteremtő-képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében.

A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van az elsődleges szocializáció során. Az óvoda tudatosan alakítsa azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés, a társas érintkezés elemi formái kölcsönös kapcsolatot alkotnak. Gyermkeink érzelmi alapigényeinek kielégítésével teremtsük meg a biztonság-védettség érzetét. Ezzel kell megteremteni a feltételét annak, hogy a gyermek a környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön.

A gyermek első óvodai élménye meghatározó az óvodával kapcsolatos érzelmeinek kialakulásában.

- ✓ *Beiratkozás* barátságos, játékokkal berendezett környezetben történjen
- ✓ Az első *családlátogatás* előzze meg az óvodakezdést, a befogadást

- ✓ A befogadás *során* a gyermek édesanyjával vagy a család más felnőtt tagjával együtt ismerkedjen meg az óvoda környezetével, helyiségeivel, az óvodai élet szokásaival. Időtartama a gyermek szükségleteihez igazodjék.

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága, hogy magatartása érzelmi vezéreltségű, személyiségében az érzelmek dominálnak. Ezért fontos, hogy óvodánk *biztonságot nyújtó*, családias *légkör* megteremtésével, támaszt nyújtó környezetet alakítson ki.

A csoportszobák derűs, kuckósított berendezése (ahová saját személyes tárgyait is beviheti), segítse a gyermeket ötleteinek, elképzeléseinek megvalósításában.

Mindkét csoport hagyományaival, szokásrendszerével, sajátos légkörével mélyítse összetartozását..

Az óvodai "*csoportélet*" a családi szocializációt megerősítve és kiegészítve jelentős tényező az iskolakezdéshez szükséges képességek kialakulásának szempontjából.

Az óvodáskorú gyermek számára meghatározó az óvodapedagógussal való kapcsolatának minősége. A felnőtthez fűződő viszonya adja számára azt az érzelmi biztonságot, amelyben nyugodtan tevékenykedhet, játszhat, „élhet.” *A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.*

A szocializáció folyamatában a felnőtt-gyermek illetve a gyermek-gyermek kapcsolata is meghatározó szerepet kap.

Felnőtt-gyermek kapcsolatának meghatározója az erőteljes érzelmi kötődés. A gyermek az óvodai közösségben számos olyan elvárással találkozik, amelyek eltérnek az otthon megszokottól. Az óvónő feladata, hogy ezeket a szabályokat megismertesse, elfogadtassa a gyermekkel. Az elfogadás a gyermek részéről, egyéniségétől és érdeklődésétől függően különböző. A különböző szociális környezetből érkező gyermekek szabályrendszere, viselkedési normája óvodánkban igen különböző, sokszor szélsőséget mutató. A hatékonyság érdekében az óvónő vonja be a gyerekeket is a szabályok kialakításába, ha kell új szabályok megfogalmazásába, a probléma megoldási folyamataiba. Ezzel segítse elő a gyermekben az önfegyelem kialakulását is.

Az óvónő és a gyermek közötti érzelmi kötődésből következően az óvónő magatartása modell értékű, a gyermeket minta követésére készíti. Ezzel az óvónő az érték és normarendszer eszközzé válik.

Az egyes gyermek felé áradó érzelmeivel és elfogadásával tudja megvalósítani az egyénre szóló nevelést.

Gyermek-gyermek kapcsolat segítse, hogy a gyermek találja meg a helyét, érezze jól magát a csoportjában. Érezze, tapasztalja, hogy szükség van rá, társai és a felnőttek számon tartják „Őt”. A szabadon választott tevékenységek, a közös élmények a gyerekek között is kapcsolatokat, barátságokat, kisebb csoportokat hozzanak létre. Az óvónők ezeket a folyamatokat támogassák. Adjanak lehetőséget játék, étkezés, pihenés közben arra, hogy a „barátok” minél több időt tölthessenek együtt. A gyermekkapcsolatban vállalt feladatok, szerepek erősítsék a gyermek „én-képét”, segítsék számára megtanulni a társak elfogadását. Mindez jelentse a szocializáció alakulását, felgyorsulását. A kortársi kapcsolatok szerepe nagy hatású a szocializációban, ehhez az óvodai nevelés semmivel nem pótolható szocializációs színteret biztosít.

Cigány kulturális nevelés területén

A cigánygyermek szocializációjának elősegítése kiemelkedő feladat. Megvalósulásához elengedhetetlenül szükséges a cigány nép kultúrájának, a mindennapi életben gyakorolt szokásainak, értékrendjüknek ismerete. Az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, *a multikulturális nevelésen alapuló integrációt*. Ez jelenti a kölcsönös együttélést és megértést az egyazon társadalomban élő, különböző kultúrák között.

Figyelembe kell vennünk azonban azt is, hogy az egyes családok különböző módon és mértékben vállalják fel hovatartozásukat, követik hagyományukat.

A cigánygyermek óvodai beilleszkedése hosszabb időt igényel. Az óvoda iránti vonzalma nem igen alakul ki, mivel gyakran nagycsaládban él, és saját közösségében is társakra talál. A családokban nagyon erős az érzelmi kötődés, az összetartó erő. Lehetőséget kell adni, hogy már az óvodás kor előtt bejöhessen az anya a gyermekével játszani. Fokozatosan, együtt ismerhessék meg az új környezetet. Ha már az óvodába hagyta a gyermekét, engedjük meg, hogy többször benézhesen, megbizonyosodhasson, hogy gyermekét szeretik. Az óvodai beilleszkedést nehezíti a család és az óvoda közötti eltérő értékrend, ezért a nevelés

szempontjából nagyon fontos, hogy ne csak a gyerek, hanem az anya is elfogadja az óvónőt. A családlátogatásokat nagyon tapintatosan kell megszervezni. Csak akkor menjünk el, ha már kialakult a kölcsönös elfogadás, és már mint vendéget, szívesen várnak minket. A látogatás során, vegyük észre mennyire szeretik gyermekeiket, értsük meg aggodalmukat és a legkisebb pozitívumoknak is adjunk hangot.

A vegyes életszervezésű, rugalmas napirendben élő gyermekcsoport alapvető feltétel a cigánygyermek szocializációjában.

Várható eredmények az óvodáskor végére

- ✓ A gyermekek szívesen járnak óvodába, ragaszkodnak csoportjukhoz, ugyanakkor képesek más csoporttal való együttműködésre.
- ✓ Érdeklődnek egymás iránt, örülnek a közös élményeknek, sikereknek.
- ✓ Szeretik és koruknak megfelelően védik a természetet, szívesen ápolják a csoport növényeit és gondozzák állatait.
- ✓ Igényükké válik a helyes viselkedés szabályainak betartása.
- ✓ Érzelmeken, indulataikon koruknak megfelelően tudnak uralkodni.
- ✓ Képesek a konfliktushelyzetek elfogadható megoldására, szükség esetén kérik a felnőtt segítségét.
- ✓ Tisztelik a felnőtteket és azok munkáját.
- ✓ Igényükké válik a közös tevékenységekben való részvétel, együttműködés, figyelemmel hallgatják a felnőttek és gyermektársaik közlését.
- ✓ Szívesen kommunikálnak, bátran, kulturáltan elmondják véleményüket.
- ✓ Érkezéskor, távozáskor köszönnek.
- ✓ Megtalálják helyüket a közösségben, és abban jól érzik magukat
- ✓ A közösség érdekében szívesen vállalnak megbízatást, munkát.
- ✓ Megértéssel fogadják társaik különbözőségét, szokatlan megnyilvánulásait.
- ✓ Önismeretük, önértékelésük fejlődése révén képessé válnak önálló helyzetmegoldásokra, megértőbbek, türelmesebbek lesznek.

4.3. Anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés

Cél: Cselekvő, élmény gazdag környezetben, a gyermekek egyéni adottságaira építve kerüljön sor az értelmi képességek fejlődésére és az anyanyelvi műveltség megalapozására.

Feladat:

- ✓ A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése.
- ✓ Kognitív képességek – észlelés, megfigyelés, emlékezet, képzelet, figyelem, gondolkodás, alkotóképesség, kreativitás – fejlesztése
- ✓ A nyelvi kultúra alapjainak lerakása, beszédkedv felkeltése, fenntartása, ösztönző kommunikációs helyzetek teremtésével

Az értelmi nevelés változatos tevékenységeken keresztül, az óvodai nevelés módszereinek segítségével, elsősorban a gyermek szabad játéka által valósul meg. Az értelmi fejlesztés szoros kapcsolatban áll az anyanyelv és a kommunikáció fejlődésével. Csak kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyermekek képesek az alap-kultúrtechnikák elsajátítására, amelynek folyamatában a kommunikáció, a beszéd és a gondolkodás eszköze.

Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az óvodapedagógus személyes példájával (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés) kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt. Az óvoda légköre olyan elfogadó és szeretetteljes legyen, hogy a gyermek merje elmondani gondolatait. A változatos tevékenységek biztosítsák a sokoldalú tapasztalatszerzést. Az óvodapedagógus ismerje az egyes gyermek érdeklődési körét, építsen kíváncsiságára, motiválja figyelemösszpontosításra.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Fejlesztése, a kommunikáció különböző formáinak alakítása, helyes minta és szabályközvetítéssel (a javítgatás elkerülésével) van jelen. A gyermek beszéd és kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, amely a közösségben előnyös vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermek számára.

Anyanyelvi nevelés Célok:

- Anyanyelvünk ápolása.

- Irodalmi alkotások, népmesék, versek iránti fogékonyak legyenek, szívesen meséljenek, verseljenek, el tudják fogadni az erkölcsi, esztétikai normákat és képesek legyenek a magyar kultúra értékeit a saját szintjükön befogadni.
- Bibliai történetek meg-ismertetése. Feladatok:
- A liturgikus évhez kapcsolódó bibliai történetek, imádságok megismertetése, feldolgozása
- A mese, vers mindennapi, örömteli élmény legyen. Mesetudat erősítése.
- Helyzetek teremtése a mese, vers segítségével érzelmeik kibontakoztatására.
- A magyar népmese, népi halandzsa, népi mondóka, szólás, kiolvasó segítségével az anyanyelvi kultúra fejlesztése.
- Irodalmi élmény nyújtása, népi, klasszikus, és kortárs irodalmi műveken keresztül
- Könyv szeretetére nevelés, és a könyvvel való helyes bánásmód elsajátíttatása.
- A gyermekek ismerjék meg közvetlen természetes- és mesterséges környezetük értékeit bemutató irodalmi alkotásokat (meséket, mondákat, népdalokat és verseket
- Erősödjön esztétikai, erkölcsi érzékenységük
- Növeljük a környezethez való, pozitív érzelmi és intellektuális közeledést a környezet- és természetvédelemi témájú könyvek feldolgozásával
- Fejlesszük az egyéni és a közösségi kompetenciákat a drámajátékok segítségével.

Cigány gyermekek kulturális nevelésében

A cigány családokban a két nyelv funkciója elkülönül. Az egyik a család, a háztartás, a munka intim része, a másik a beilleszkedés, a látható magatartás nyelve. A cigánycsaládokban a kétnyelvűség a magánszféra sérthetlenségének eszköze.

A cigány család olyan mértékben rendelkezik identitástudattal, hogy elkülönülhessen és összetartozhasson. Cigánynyelvet tanít a családban, mert az óvodában majd megtanítják magyarul. A gyerekek azonban gyakran mindkét nyelvet beszélnek. A cigánygyermek szókinész gazdagításában jó lehetőség a képolvasás, a hangutánzó játékok. Kezdetben a verbális

önállóság, bátorság fokozásához iktassunk be dialógusra épülő játékokat. Később nagy hangsúlyt helyezünk a képalkotásra, a képi történetek verbális feldolgozására.

Várható eredmények az óvodáskor végére

- ✓ Korának megfelelően kialakult a pontos érzékelése, észlelése
- ✓ Képes vizuális és auditív differenciálásra
- ✓ Felismeri és megnevezi a térbeli viszonyokat
- ✓ Figyelme korának megfelelően tartós, gondolkodására a kreativitás jellemző
- ✓ Helyesen, tisztán, érthetően beszél, bátran és szívesen kommunikál
- ✓ Társaira odafigyel és meghallgatja őket
- ✓ A közölt információkat megérti, bátran kérdez
- ✓ Verbális emlékezete korának megfelelő
- ✓ Ismeri és használja a metakommunikációs eszközöket
- ✓ Élményeit, tapasztalatait képes megfogalmazni és környezete számára érthetően elmondani

5. ÓVODÁNK CSOPORTJAI ÉS ÉLETSZERVEZÉSÜK

Óvodánk **gyermekcsoportjai vegyes életszervezésűek**. Az óvodánk eddigi nevelési gyakorlatuknak és adottságaiknak megfelelően, a szülői igények figyelembevételével alakítja ki a csoportokat.

Az elmúlt évek pedagógiai gyakorlata megerősítette bennünk az osztatlan csoport előnyeit, pozitívumait.

- ✓ A gyermek a családhoz jobban hasonlító viszonyok között, természetesebb közegben él.
- ✓ Könnyebb a beszoktatás, ha a testvérek, játszótéri barátok egy csoportba kerülhetnek.
- ✓ A modell nemcsak az óvónő, hanem a gyerektárs is, ezáltal könnyebb a szokások kialakítása.

- ✓ A természetes fejlődésbeli különbség miatt, megfelelő pedagógiai hatás nyomán könnyebben alakíthatók olyan értékes tulajdonságok, mint alkalmazkodóképesség, segítőkészség, megértés, a különbözőségek elfogadása.
- ✓ A konfliktusok megoldásában önmaguk is aktív résztvevők, ritkábban igénylik a felnőtt beavatkozását.
- ✓ Egyéni fejlődés szempontjából színesebb a csoport, felgyorsul a szocializáció.

A pedagógus részéről nagyon fontos az optimális pedagógiai irányítás megvalósítása. Háttérben maradni, de készenlétben állni a segítségre, a megoldást nem közvetíteni, hanem hagyni, hogy a gyermek kipróbálhassa magát, megválaszthassa a maga útját.

A gyermekcsoportokban az óvónők heti váltásban dolgoznak. Az óvoda teljes nyitva tartása alatt óvodapedagógus foglalkozik a gyermekekkel.

Napirend

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyben a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások is jelen vannak.

A napirend jellemzője a folyamatos életszervezés. A folyamatosság biztosítja arra, hogy a gyermekek egyéni szükségleteiknek és igényeiknek megfelelően részese legyen a különböző tevékenységeknek.

A folyamatosságban növekszik a szabad játék szerepe és lehetősége. Mint szervezeti keretforma, szükségszerűsége az osztatlanságnak. A folyamatos napirend nyugodt légkört eredményez.

6⁰⁰-12⁰⁰ J - Játékba integrált nevelés
Á - Testápolás – tízórai

	T -	Tanulási lehetőségek szervezése és kihasználása Iskolaelőkészítő foglalkozás
	É -	Testmozgás, csendes percek
	K -	Levegőzés, szabad mozgás
11 ³⁰ -12 ³⁰		Ebéd – testápolási teendők
12 ³⁰ -15 ⁰⁰		Pihenés – folyamatos ébredés csendes játék – étkezés, testápolás
15 ⁰⁰ -17 ⁰⁰	J	Játékba
	Á	integrált
	T	tevékenység csoportban,
	É	szabadban.
	K	Folyamatos hazabocsátás

A **hetirend** összeállítása csoportonként változhat. Biztosítéka a rendszerességnek, a folyamatosságának és a tervszerűségnek. Kialakítása a gyermekcsoportok óvodapedagógusainak feladata.

6.AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI

6.1. Játék

A **játék** az óvodáskorú gyermek legjellemzőbb életmegnyilvánulása, leginkább fejlesztő alaptevékenysége, a nevelés leghatékonyabb eszköze.

A gyermek egész napját a játéktevékenység szövi át és határozza meg. Valamennyi tevékenysége a játékból indul ki és oda tér vissza. A gyermek játéka tükrözi tapasztalatait, élményeit, miközben ő derűs és felszabadult.

Az óvónő a játékból ismerheti meg a gyermek érzelmeit, szükségleteit, vágyait, a valósághoz való kapcsolatát. A játéknak és a tanulásnak is a gyermek tevékenységi vágya, természetes kíváncsisága, az önállóságra való törekvés az alapja.

Összességében a játék:

- ✓ A gyermek alap- és fejlesztő tevékenysége, a nevelés eszköze.
- ✓ Időkerete a folyamatos napirend.

- ✓ Mozgástere a gyerekeknek, csoportoknak, óvónőknek.
- ✓ Gyűjtőhelye az általuk felhasználható eszközöknek, tárgyaknak, anyagoknak.
- ✓ Feldolgozási lehetősége a különböző témakörökhöz tartozó tapasztalatoknak, élményeknek.
- ✓ Kísérletezési színtere a meglévő ismeretek átalakításának, az újabbak felfedezésének.
- ✓ Kapcsolatteremtési alkalmak a társas és személyi kapcsolatoknak, a kommunikációnak és a metakommunikációnak.
- ✓ Megismerési alkalmak a gyerekekkel kapcsolatba kerülő pedagógusoknak, felnőtteknek.

Cél: A játék minél sokrétűbb tájékozódó tevékenységgé váljék, amelyben megvalósul a gyermeki személyiség kibontakoztatása és fejlesztése

Feladatok:

- ✓ A játék feltételeinek biztosítása.
- ✓ Az óvónő modell értékű magatartása és a játékkal kapcsolatos feladatainak tudatos tervezése.
- ✓ A játékfajták fejlesztési lehetőségeinek ismerete.
- ✓ A játékba integrált tanulás megvalósítása.
- ✓ A beszédképesség fejlesztése játék közben.

A játék feltételei

Az elmélyült játék nyugalmát, biztonságát, elsődlegesen a folyamatos életszervezéssel kell biztosítani. Olyan környezet kialakítására kell törekedni, ahol a gyermeknek módjában áll nézelődni, válogatni, majd a számára vonzó játéktevékenységbe belefogni.

A gyermek szabadon választhassa meg játszótársait. Legyen joga a félrehúzódnak is, ha a felajánló társával éppen nem kíván közösen játszani.

Játékeszközeink keltsék fel a gyermekek érdeklődését, esztétikusak, tiszták, könnyen elérhetőek legyenek! Közösén készített eszközökkel, közösén gyűjtött kincsekkel folyamatosan gyarapítsák kelléktárukat.

Engedjük meg, hogy a gyermekek szabadon dönthessenek arról, hogy meddig játszanak egy eszközzel, mikor adják át az arra éppen igényt tartó társaiknak. Ez elősegíti az elmélyült, hosszantartó játékot, annak zavartalanságát.

Sok gyerek hozza el az óvodába kedvenc játékát, kedves tárgyát, legújabb ajándékát. Ennek átadását, birtoklását a gyermekek közötti egyezkedés döntse el. Figyelni kell a több napon át tartó játékokra, biztosítani kell annak feltételeit a csoportszobában és az udvaron egyaránt. A csoportszobában arra kell törekedni, hogy a berendezés a gyermek spontán érdeklődésének megfelelően könnyen átalakítható legyen. Az átalakítás tervezésében és folyamatában a gyermekek is aktív közreműködők legyenek.

A játék tartamának gazdagítása érdekében fontos, hogy a gyermekek a nap folyamán minél több élményhez jussanak. Séták, kirándulások, kulturális programok látogatása során olyan tapasztalatokat szerezzenek, amelyekhez érzelmileg kötődnek és megmozgatja képzeletüket.

Az óvónő modell értékű magatartása, játékkal kapcsolatos feladatai

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.

Az óvónő mindig rendelkezésre álló, együttműködésre és segítségre kész társ legyen, akihez bármilyen problémával szívesen fordulnak a gyerekek.

Segítsége csak olyan mértékű legyen, amilyenre az adott gyermeknek szüksége van. Csak ilyen pedagógia magatartással használható ki a játék fejlesztő hatása.

A játékban megfigyel, igyekszik megismerni a gyermek képességeit, neveltségi szintjét, majd eltervezi a fejlesztés következő feladatait.

Figyelemmel kíséri, hogy a különböző játékfajták hogyan jelennek meg az egyes gyermek játékában. Felkészül arra, hogy a játékban integrált tanulás témái milyen műveltségi területen és tartalmi megközelítésben kerüljenek feldolgozásra.

Megismeri és felhasználja azokat a gyógypedagógusok, pszichológusok által javasolt fejlesztő játékokat, amelyek bizonyos fejlődési problémák megelőzését illetve felismerését segítik.

Az óvodapedagógus játékvezetése csak a gyermek ismeretén és a játék jellemzőinek elfogadásán alapulhat.

A játékfajták fejlesztési lehetőségei

Gyakorlójáték: ritmikus és megismerő tevékenysége során fejlessze a gyermek észlelését, érzékelését, szem-kéz koordinációját, térérzékelését.

Szerepjáték: a gyermek az élet valamely részét próbálja ábrázolni az általa megteremtett elgondolások alapján. Számára ez az alkotó gondolkodás és kezdeményezés szabadságát jelentse.

A szerepjátékban fejleszhető a gyermek alkotó gondolkodása, önállósága, viselkedéskultúrája, alkalmazkodóképessége, segítőkészsége, komplex személyisége.

Szabályjáték: a szabályok elfogadását, betartását, az egymásért folytatott tevékenység örömeinek kialakulását segítse.

Bábozás, dramatizálás: a pozitív magatartásformák tükröződjének a gyermek cselekedeteiben, a konfliktus helyzet megoldásában, fejlődjön esztétikai érzékük, kifejezőkészségük.

Konstruáló, barkácsoló játék: jelentős hatással legyen a gyermek gondolkodásának fejlődésére. A szerkesztő-összerakó tevékenység, az eszközök kombinált alkalmazása, új eszköz készítése vagy javítása örömmel töltse el a gyermeket. Gyakran használja ezt a tevékenységet egy-egy probléma érzékelésekor, azonnali, egyszerű megoldásként. Ez a folyamat vezesse el a gyermeket a probléma megoldási igény kialakulásához, a bonyolultabb problémahelyzetek megoldásához.

6.2. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Tanulás minden olyan tevékenység, amelyben fejlődnek az óvodáskorú gyermek kompetenciái, erősödnek attitűdjei, kialakulnak képességei, fejlődik a megismerőtevékenység,

az érzelmi, akarati tulajdonság, a viselkedés. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógusok által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Óvodai nevelésünkben megjelenő valamennyi tevékenységi forma biztosítsa az életkornak, az egyéni fejlődésnek megfelelő tanulást. A játék elsődlegességét hangsúlyozva nevelésünkben a játék és a tanulás szorosan kapcsolódjon össze. A játék legyen a személyiségfejlesztés legfőbb eszköze. Játék közben bővüljön a gyermek ismeretanyaga, fejlődjön önállósága, feladattudata, kezdeményező-alkotó, szervező képessége.

„Játékösztönő” környezetben a szabad játék sok esetben betöltheti ezt a szerepet. Ez mellett azonban szükség van az óvónő által kezdeményezett, illetve az óvónő-gyermek közösen szervezett játékára is. A gyermekek élményei, ismeretei különbözőek, ezért a spontán játék nem minden gyermeknél olyan sokoldalú, hogy az önmagában elegendő lehetőséget biztosítana egyes képességek fejlődésére. Ugyanakkor az önként szabadon játszó gyermek is igényli az izgalmas együttgondolkodást.

A játéknak és a játékos tanulásnak, a különböző tevékenységi formáknak a kialakított szokás és szabályrendszer, valamint a napirend adja a keretet. Nagyon fontos, hogy a nap folyamán a spontán játék és a „fejlesztőjáték” helyes egyensúlyára törekedjünk.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái:

- ✓ Az utánzások mintá- és modellkövetéses magatartás-és viselkedéstanulás, szokások alakítása.
- ✓ A spontán, játékos tapasztalatszerzés.
- ✓ A játékos, cselekvéses tanulás.
- ✓ A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- ✓ Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés.
- ✓ A gyakorlati problémamegoldás.

Az óvoda udvara és környéke biztosítja, hogy a gyermekek naponta közvetlen tapasztalatokat szerezzenek a természeti környezetről, lehetőséget biztosít arra, hogy felfedezzék a valóság jelenségeit, törvényszerűségeit, alkalmas a természettel összefüggő játékok elindítására és kibontakoztatására.

Fontosak a sétákon, kirándulásokon szerzett élmények, melyek ösztönzik a spontán játékok kialakulását, és alapjai lesznek a tapasztalatok értelmi feldolgozásának, alapvető ismeretek kialakulásának.

A csoportszobákban természetes anyagokból készült játékok, természetben gyűjtött tárgyak, termékek, a természet anyagaiból közösen készített játékok segítik az élmények játékban való feldolgozását.

Segíti a környezettudatos magatartásmódok elsajátítását a gyermekek utánzáson alapuló tanulása, ezért fontos az óvodában dolgozó felnőttek példája.

Az óvónő-gyermek közös tevékenységében a gyermek reakciói, fejlődési tempója meghatározóbb legyen a teljesítménynél.

Célunk a differenciált tevékenykedés feltételrendszerének biztosítása, az egyéni bánásmód, a gyermek képességeinek megfelelő feladat elé állítása. A sikerélmény erősítse a gyermek önbizalmát, bátorságát, a pozitív megerősítés pedig újabb tevékenységre sarkalljon.

Az óvónő feladata, hogy a gyermek megismerésével tudja nyomon követni az egyes gyerek érési folyamatát. Egy-egy tevékenység addig legyen jelen, míg a gyermek igényli, így biztosítsa minden gyermek számára a próbálgatást és adjon lehetőséget sokoldalú megtapasztalásra, gyakorlásra.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását.

Várható eredmények az óvodáskor végére

- ✓ Tudjon következtetni, ítéleteket alkotni
- ✓ Alakuljon feladattudata
- ✓ Ismerje saját értékeit
- ✓ Legyen önálló

- ✓ Fedezzen fel összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat
- ✓ Törekedjen többféle megoldás keresésére
- ✓ Legyen képes gondolatait érthetően szavakba, mondatokba foglalni
- ✓ Legyen kreatív
- ✓ Legyen kezdeményező, kooperatív-elfogadó

A tanulás „érzelmi klímájának” megteremtése fontos, mert a kisgyermekkorban tanulásnak milyensége befolyásolja a későbbi intellektuális kompetenciájának szintjét.

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével ad lehetőséget a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Cigány gyermekek óvodai játéka

A cigány gyermekek játékát a nagycsalád és a természetközelség hatásai motiválják. Mivel a cigánycsaládokban a nemi szerepek jobban elkülönülnek, a gyermekek játékában az azonos nemű szülők utánzása erőteljesebb. A cigánygyermek szerepjátásának témaválasztása igen gazdag: főzés, étkezés, vendégeskedés, papás-mamás, csoportos utazás, babázás, harci játékok, halászás, termékek gyűjtése.

A cigánygyerekeknél elsősorban a lakáskörülményeik miatt fokozottan érvényesül a játékban a televízió hatása. Kedvelik az életformájukhoz valamilyen módon kapcsolódó filmeket, és játékukban azonosulnak a filmbeli szerepekkel. Ez fejlett empátiás készségre utal.

Az óvónőnek ezekre a pozitívumokra építve kell megismernie a gyermek egyéni adottságait, és megterveznie fejlesztésének tartalmát.

A cigánygyermek tanulásában meghatározó családi hatás az utánzás, a modellkövetés és a kevés verbalizmus. Természetes tehát, hogy az óvodában is a tanulásnak elsődleges színtere a játék legyen.

Várható eredmények az óvodáskor végére

- ✓ A gyermek érzelmi, értelmi megnyilvánulásait és társas kapcsolatait a játék szervezi egygé.
- ✓ Játékeszközökkel, játékformákkal ismerkednek meg, örömeiket lelik a játékban.
- ✓ Képesek egy játéktémát ébren tartani, több napon keresztül játszani.
- ✓ Képesek egymás játékának kiegészítésére, segítésére.
- ✓ Képesek szerepeket vállalni, szerepeket megosztani, szerepekről lemondani.
- ✓ Képesek a játékszabályok elfogadására és betartására.
- ✓ Játékukban megjelenik az együttes élmény, a kíváncsiság, az érdeklődés és a problémamegoldás sikere is.

6.3. Mozgás

Cél: A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, az életkori sajátosságokból adódó mozgásigény kielégítése. A testi képességek harmonikus fejlesztése (erő, ügyesség, állóképesség, gyorsaság) a mozgástapasztalatok bővítése és ezen keresztül az értelmi és szociális készségek fejlesztése.

Feladat:

- ✓ Nagy és finommozgások fejlesztése
  - A természetes mozgások kialakítása, fejlesztése
  - Egyensúlyérzéklet fejlesztő mozgások elvégzése
  - Szem-, kéz-, láb koordináció kialakítása, fejlesztése
- ✓ Testséma fejlesztése
  - Testének megismerttetése
  - Kezesség-dominancia kialakítása
- ✓ Perceptuális fejlesztés

- Térbeli, időbeli tájékozódó képességek fejlesztése
  - Alaklátás, formaállandóság fejlesztése
  - Kinesztikus (izom) érzékelés fejlesztés □ Szociális készség fejlesztése
  - Alkalmazkodás, tolerancia, együttműködő készség fejlesztése
  - Pozitív megerősítés során önértékelés, önbizalom fejlesztése
- ✓ Verbális fejlesztés

Mozgásfejlesztés színterei

- ✓ Szabad játék (szobában, udvaron)
- ✓ Mindennapos frissítő torna
- ✓ Séták, kirándulások
- ✓ Szervezett formában történő testnevelés

Szabad játék

A gyermekek számára a játékidőben folyamatosan biztosítani kell a megfelelő mozgáslehetőséget. Fontos az olyan környezet kialakítása (hely, eszköz), amelyben a gyermekek természetes mozgásigényüket kielégíthetik. Az óvónő feladata az eszközök cserélése és ezzel a változatos mozgásra ösztönzés.

Lehetőség szerint minél többet kell az udvaron tartózkodni. A mozgásfejlesztő, rögzített udvari mászóakák, csúszdák, nyújtók stb. mellett más eszközöket is folyamatosan biztosítani kell pl. labdák, ugráló kötelek, karikák, kötélletrák stb.

A mozgás során nem tiltunk, nem korlátokat, hanem szabályokat állítunk (megengedhető pl. hogy szabályok betartásával fára másszanak). Fontos, hogy a gyerekek kipróbálhassák a különböző szereket, megtanulják, hogyan kapaszkodjanak, hogyan vigyázzanak önmagukra. Az óvónők feladata a mozgásos játékok széleskörű megismertetése a gyermekcsoporttal (rég népi játékok, labdajátékok, ugróiskola stb.). A játékokba az óvónő is bekapcsolódhat, ötleteivel továbbfejlesztheti azokat. A jó hangulatba szervezett, örömmel végzett mozgásos tevékenység

a gyermeket további mozgásra ösztönözze. Ezzel lassan szokássá, majd természetes igénnyé válják a mozgás, mely az idegrendszer fejlődését hozza magával.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységek gyakorlására, az egészségfejlesztő testmozgásra az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell a lehetőséget.

Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Mindennapos frissítő torna

Naponta legalább egyszer, 10-20 perces időtartamban szervezzük. A tevékenység napirendbe illesztését az óvodapedagógus dönti el. Lehetőség szerint, megfelelő időben és ruházatban ezt is a szabadban, jó levegőn tartjuk.

A mindennapos frissítő torna nagy mozgásokból, természetes mozgásokból, játékos és utánozó mozgásokból, mozgásos játékokból álljon.

Séták, kirándulások

Természet erőinek felhasználásával a gyermekek edzése, testi-, lelki erejének és állóképességének fejlesztése sétával, kirándulással.

Szervezett formában történő testnevelés

A gyermekeknél fokozatosan kell elérni, hogy szívesen, örömmel vegyenek részt a szervezett mozgásban.

A foglalkozások szervezésekor fontos, hogy minél kevesebb várakozási idő legyen, az óvónő folyamatos mozgásra készítse a gyermekeket. Nagyon fontos, hogy minden gyermek egyéni tempójában végezhesse a feladatokat. Ehhez megfelelő számú eszközt kell biztosítani.

Ösztönözzük a gyermekeket arra, hogy önmaguk is kitalálhassanak gyakorlatokat, feladatokat. Ezzel fejlődik kreativitásuk és mozgáskedvük.

A 3-4 éveseknél a nagymozgások fejlesztése kerüljön előtérbe. Járás, futás, kúszás, csúszás, mászás. Fontos begyakorolni a menetirány betartását, az együttmozgást, mert ez biztonságérzetet ad e korosztálynak.

A 4-5 éveseknél nagy hangsúlyt kell helyezni a testséma kialakulására, a szem-kézláb koordinált működésére, az egyensúlyérzék fejlesztésére. Gyakorolni kell a térben való mozgást. Tapasztalják meg a gyermekek önmaguk, a testük és a tárgyak viszonyát, elhelyezkedését a térben.

Az 5-6-7 éveseknél elsődleges a finom motorika fejlesztése. Ebben a korban fontos az észlelés, alaklítás, formaállandóság fejlesztése, a tempóváltás.

Vegyes életkorú csoportban kiemelten fontos a jó szervezés, a dajka vagy a társ óvónő jelenléte, aktív közreműködése. A gyakorlatok végzését két területre kell osztani: könnyebb - nehezebb feladatokra. Ezzel minden gyermek korosztályának, egyéni képességének megfelelően találhatja meg a neki való feladatot.

A cigánygyermekre jellemző a fokozott mozgásigény, ezért a napirend fontos része a mindennapos mozgás. Ennek szükségességét, a szabadban végzett mozgások iránti igényt indokolja, hogy a gyerekek általában szűk, gyakran egészségtelen lakáskörülményekből érkeznek az óvodába. A cigánygyermek számára a mindennapos mozgáslehetőség segítse növekedésüket, teherbíró képességük fejlődését, egészségük megőrzését, megóvását.

Várható eredmények az óvodáskor végére

- ✓ Igényük a mindennapos mozgás, kitartóak a mozgásos játékban.
- ✓ Kialakult nagy mozgásuk, finommozgásuk, egyensúly érzékük, mozgásuk összerendezett.
- ✓ Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.
- ✓ Kialakult a szabálytudatuk, képesek egészséges versenyszellemben játszani.
- ✓ Képes alkalmazkodni társaihoz, megfelelő önuralommal rendelkezik, együttműködő, segítőkész.

- ✓ Rendelkeznek elegendő fizikai erővel és állóképességgel.

6.4. Verselés, mesélés

Cél: A gyermek életkorának megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalom iránti érdeklődés, az érthető-kifejező beszédképesség kialakítása, az anyanyelvi műveltség megalapozása, a magyar kultúra értékeinek átörökítése, a szülők nevelési szemléletének formálása.

Feladat:

- ✓ Gyermekeink mindennap részesüljenek irodalmi élményben, találkozzanak irodalmi alkotással, mesével-verssel.
- ✓ Az irodalmi anyag igényes válogatása.
- ✓ A nyelvi kultúra alapjainak lerakása, anyanyelvi képességek differenciált fejlesztése.

Óvodánk gyermekcsoportjaiban minden gyermek jusson hozzá értékes népi és műalkotások élvezetéhez. Ez segítse a különböző környezetből érkező gyermekek nyelvi fejlettségének kiegyenlítését, szókincsük gazdagítását.

Mesét hallgathassanak a gyermekek a délutáni pihenő előtt, délelőtt, délután, igénytől, alkalomtól függően.

A gyermekcsoportok egyéni szokásrendszerüknek megfelelően hetente egy alkalommal, megfelelő érzelmi légkör és az átélést segítő atmoszféra megteremtésével szervezzenek mesehallgatást. Ilyenkor a mesehallgatás mellett lehetőséget kell teremteni a gyerekeknek az önálló szövegmondáshoz, meséléshez, továbbá, hogy kedvelt meséiket dramatizálhassák, bábbal eljátszhassák.

Verset- mondókát-kiolvasót hallgathassanak a gyerekek az óvó néni ölében, játék közben, a természetben, séta közben. A verselés a tevékenységekhez kötődő, az együttlétek hangulatát fokozó játék legyen. Játék a nyelvvel, játék a szépen hangzó beszéddel.

Az irodalmi anyag kiválogatásában az igényesség és a gyermek életkori sajátosságaihoz való igazodás legyen meghatározó. A mese, a vers, az anyanyelv közegén át segítse a világ megismerését. Az irodalmi anyag válogatásának legnagyobb és legértékesebb tárháza a

népköltészet legyen. Mondókák, rigmusok, lovagoltatók, simogatók, valamint a népmesék minden korosztálynak bőséges kínálattal szolgálnak.

Ez mellett helyet kell adni a magyar klasszikusok meséinek, elbeszéléseinek, valamint a mai magyar írók és költők meséinek, gyermekverseinek.

Jelentős értéket kell tulajdonítani a gyermekek által fabrikált verseknek, meséknek és örömmel támogatni kell az ilyen irányú törekvéseket.

Az óvónő színes, irodalmi repertoárral rendelkezzen, amellyel minden adódó alkalomhoz és aktualitáshoz, gyermeki igényhez kapcsolódni tud. Az irodalmi alkotásokat nyelvtanilag helyesen, tiszta kiejtéssel, példaértékűen tolmácsolja.

A cigány gyermekek irodalmi nevelése

Az irodalmi nevelés keretében a cigánygyerekek ismerhessék meg saját mondaviláguk alkotásait, halljanak cigánymesét, gyermekverset, róluk szóló történetet. Elmondásukra felkérhetünk esetleg nagymamát, vagy anyukát.

Az irodalmi nevelésben építeni kell a cigányság ünnepeire, hagyományaira, amelynek kísérője a köszöntő, az ének, a tánc.

Irodalmi anyag

Bari Károly: Tűzpiros kígyócska

Szalonnafa: Varsányi cigánymesék

Szécsi Magda meséi

Tóth Józsefné Gizi néni könyve (történetek a cigánygyermekéről)

Lakatos Menyhért
Az öreg fazék titkai
A két szakállas farkas
Hosszú éjszakák meséi

Szegő László
Cigány bölcsődal

A cigánygyermeknek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy az anyanyelvén is hallhasson verset, mondókát, élőben vagy hangkazettán.

Várható eredmények az óvodáskor végére

- ✓ A gyermekek igényeljék, örömmel várják a mesét, a verset.
- ✓ Emlékezetes mesefordulatokat megtartják emlékezetükben, és képesek azokat felidézni.
- ✓ Legyenek képesek önálló mesemondásra, a megkezdett mese folytatására, versmondásra.
- ✓ Képesek meséket, történeteket alkotni
- ✓ Szeressék a könyvet, igényeljék a használatát, becsüljék meg annak épségét.
- ✓ Ismerjék a színházi magatartás alapvető szabályait.
- ✓ Fejlődjön gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, erősödjön beszédképességük.

6.5. A külső világ tevékeny megismerése

Cél: A gyermek aktivitása és érdeklődése során szerezzen tapasztalatokat a szűkebb és tágabb természeti- emberi –tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyáról. Az óvodapedagógus segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában. A fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.

Feladat:

- ✓ A gyermek életkorának, fejlettségi szintjének megfelelő, változatos tevékenységek biztosítása a megfigyelésre, a felfedezésre, a tapasztalatszerzésre.
- ✓ Segítsük a gyermeket a környezete felfedezésében, tartsuk ébren kíváncsiságát, engedjük, hogy érzelmeit szabadon kinyilváníthassa.

Különböző magatartási, kommunikációs formák, szabályok, szokások megtanulása annak érdekében, hogy a gyermek biztonságosan tudjon tájékozódni, eligazodni környezetében, majd a világ dolgaiban.

- ✓ Észre kell vetetnünk a kisgyermekkel a természet szépségeit, csodáit. Tudatosítani kell bennük, hogy minden élőlénynek joga van az élethez. Mindez érzelmein keresztül történjen, így beleívódik, és természetessé válik a természet szeretete, védelme, az élet tisztelete, a hazaszeretet.
- ✓ A természetes környezetben történő aktív ismeretszerzés, megfigyelés, kísérletezés közben vegyék észre, hogy a tárgyak, személyek összehasonlíthatók, szétválogathatók, sorba rendezhetők. Számláljanak, mérjenek, találkozzanak geometriai formákkal.

A gyermek környezettel való ismerkedése a születésétől kezdődően az életkor növekedésével egyre táguló, az ismeretszerzésben alapvetően mélyülő folyamat. Ebben a családi nevelésnek alapozó és a fejlődés folyamán meghatározó szerepe van.

Az óvoda sajátos tevékenységrendszerével, a tevékenységek gazdag választékával, derűs légkörével, fejlesztő és kompenzáló eljárásaival egészítse ki az óvodán kívüli nevelést. A környezeti nevelésnek nincsenek időkereti, egymástól mereven elhatárolódó szervezeti formái. Integrálódjanak benne a műveltségi területek témakörei és a különböző tevékenységek.

Az óvónők a szűkebb-tágabb környezet tudatos megtervezésével biztosítanak maximális lehetőséget az ismeretszerzésre, tapasztalásra. Évente több alkalommal szervezzünk óvodai kirándulást a Mecsekre (Égervölgy - Pécsvárad - Misina Tubes - Zengővárkony - Püspökszentlászló). Látogassuk az óvodánk közvetlen természeti környezetét, az erdőket, kiskerteket, szőlőket. A Misina Természetvédő Egyesülettel élő kapcsolatot lehet kialakítani. A csoportok látogassanak el a somogyi telephelyre, az óvónők játszóház szervezésével támogassák az egyesület rendezvényeit. Az egyesület cserébe kisállat bemutatót tart az óvoda udvarán.

A kirándulások, séták során gyűjtött kincseket a csoportszobák természetsarkai őrzik. Élményekkel, pozitív érzelmekkel segítsük a megismerést a „tanulást”.

Ebben a folyamatban minden gyermek egyéniségének, fejlettségének megfelelően vegyen részt, ismerje meg önmaga helyét, felelősségét a környezetében és a természetben.

A környezet megismerése, a nevelés tartalma

- ✓ A család szükségletei, munkája, a családtagok egymáshoz való viszonya, az együttélés konkrét tapasztalatai.
- ✓ Az óvoda környezete, funkciói, szokásrendje, az óvoda dolgozói és munkájuk.
- ✓ Szerezzenek tapasztalatot felnőtt foglalkozásokról.
- ✓ Az orvos, a védőnő, a betegellátás, ismerkedés a baleset megelőzéssel.
- ✓ Az emberi test, testünk részei, funkciói, tisztálkodás, egészség.
- ✓ Látogatás bölcsődébe, iskolába.
- ✓ Közlekedés.
- ✓ Évszakok-napszakok.
- ✓ Növény-, és állatvilág.
- ✓ Környezetünk védelme
- ✓ Környezetünk mennyiségi és formai viszonyai.
- ✓ A gyermek által hozott élmények, tartalmak fogadása, megbeszélése.

A környezet mennyiségi és formai összefüggéseinek megismerését segítő tartalmak □

Számfogalom kialakulásának előkészítése, megalapozása.

- ✓ Mennyiségek mérése, összehasonlítása.
- ✓ Halmazok létrehozása, elemek párosítása.
- ✓ Rész-egész viszonyának felfedezése válogatások, mennyiségek bontása során.
- ✓ Mennyiségfogalmak kialakítása játékos szituációban végzett számlálgatással.
- ✓ Sorba rendezés, elemek helye a sorban.
- ✓ Tapasztalatszerzés a különböző formákról és azok érzékeltetése.

Cigánygyermek a környező világ megismerésében

A cigánygyermek természet közelben nőnek fel, sokat vannak a szabadba. Ismerik a tűz, a víz, az időjárás hatását, a növényeket, az állatokat. A cigányság feltűnő állatszeretete a

gyerekekre is áttevődik. A cigánycsalád azonban nem nevel tudatosan a természet iránti érdeklődésre. A gyermekeket körülvevő családban mindig akad olyan modell, aki a gyermek figyelmét a lakóházon kívülre irányítja.

A környezet megismerése terén ezért az óvónőnek sajátos feladatai vannak:

Meg kell ismernie a gyermek élményanyagát, és ki kell egészítenie a hiányzó elemekkel.

- ✓ A gyermek fogalmainak bővítésében nem szabad a verbalitás csapdájába esni.
- ✓ EI kell érní, hogy a gyermekek élményeiket merjék szóban elmondani.
- ✓ Nagyobb hangsúlyt kell helyezni a család, az öltözködés, a tisztálkodás témakörében az új elemek feldolgozására.
- ✓ Ugyancsak fontos a közlekedés témakör, mert a gyermekek otthoni felügyelete jól megszervezett, de közlekedési szabály ismeretei hiányosak.

A cigánycsaládok együttélése, gyakorlatias életszervezése jól szolgálja a gyermekek matematikai nevelését. A család játékaiban gyakori a kártya, a sakk. Az óvodás gyermek matematikai érdeklődése egy kicsit egyoldalú. Az élettapasztalattól függő helyzetekben igen jó megfigyelési képességről adnak számot. Az óvónőnek ezekre a pozitívumokra építve, ezeket felszínre hozva kell elvezetni a gyermeket az ismeretlen felé (pl. fejlesztőkártyák készítése, amelyben a gyermek kitűnő megfigyelőképességére építve, a számosságon túl összehasonlíthat, azonosíthat, különbözőségeket kereshet, sorba rendezhet, párosíthat növényeket, évszakokat, tárgyakat, állatokat).

Nagy hangsúlyt kell helyezni a névutók, az irányok síkban és térben történő begyakorlására.

A fejlődés várható eredménye

- ✓ A gyermekek tudják a nevüket, lakhelyüket, születési idejüket, szüleik nevét, foglalkozását.
- ✓ Ismerjék a család szerkezetét, hovatartozását.
- ✓ Ismerjék az évszakok nevét, megjelenési formáit, jellemzőit, következményeit.
- ✓ Tudják, hogy az ember, az állat, a növény, a természet része, kapcsolataik, összefüggéseik vannak, egymás nélkül nem létezhetnek.

- ✓ Legyenek tisztában saját nevükkel. Kezdjék felismerni a társadalmi szabályokat, elvárásokat (illik, nem illik).
- ✓ Logikus gondolkodása, logikai következtetései, problémamegoldó készsége életkorának megfelelő legyen.
- ✓ Tudjanak számlálni, összehasonlítani irányokat megkülönböztetni, értsék a névutókat.

- ✓ Legyenek képesek halmazokat összehasonlítani és tulajdonság szerint szétválogatni.
- ✓ Ismerjék fel és azonosítsák az alapvető formákat, legyenek képesek részekből egészet kirakni.
- ✓ Tudjanak létrehozni sorozatokat játékokban, színekkel, hangokkal, formákkal, mozgással.

6.6. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az ábrázolótevékenység a tárgyi világ megismerését, feldolgozását, újraalkotását teszi lehetővé a gyermek számára

A tevékenység célja: a gyermek élmény és fantázia világának megjelenítése, szabad önkifejezése. A gyermek tér-forma-szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, a szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Kiemelt hangsúlyt kap a gyermeki önkifejezés lehetőségeinek megteremtése.

Feladatok:

- ✓ Az ábrázolás lehetőségeinek biztosítása az egész nap folyamán.
- ✓ A különböző technikai eljárások megismertetése, az anyagok tulajdonságainak megismertetése életkoruknak megfelelően.
- ✓ Pozitív megerősítéssel segíteni kell a gyermekek alkotó tevékenységeit, a kialakult gátlásokat tapintattal oldani kell.
- ✓ Legyünk rugalmasak, ne erőltessünk! A tevékenység, az alkotás, a művészet megkedveltetése legyen a legfontosabb.
- ✓ Mindig bővítsük technikai tapasztalatainkat, gyakorlatunkat. A szokatlan megoldások iránt is legyünk nyitottak.
- ✓ Dolgozzunk és dolgoztassunk minél nemesebb anyagokkal.
- ✓ Teremtsünk lehetőséget az elkészült gyermekmunkák kiállítására.

- ✓ Gyermekünk számára is teremtünk esztétikus környezetet és őket is erre ösztönözzük.
- ✓ Művészeti pályázatok intézmények szervezésében.
Művészeti foglalkozások szervezése az intézményekben.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képzalkotás, kézimunka, barkácsolás és a műalkotásokkal való ismerkedés során a gyermek jusson birtokába annak a tudásnak, hogy alkotni képes, a saját tevékenysége által újat hozhat létre, alakíthat környezetén - ez a kompetencia élménye. Ezen túl, ha ő maga alkotó ember, mások alkotásait is jobban tiszteletben tartja, és kevésbé érez kényszerítést a rombolásra, rongálásra.

E tevékenységek gondolkodásra, mérlegelésre, kreativitásra serkentsenek. Az alkotás öröme és a fantázia szabad használata elégedettséggel töltse el a gyermeket, oldja belső feszültségeit. Gyermekünk változatos tapasztalatokkal jönnek óvodába. Tevékenységük számunkra hírt ad belső világukról, élményeiről. Van, aki az óvodába fog először a kezébe ollót, festéket, és van, aki már gyakorlott alkotó. Van, aki ötletgazda, intenzív fantáziájú, van, aki kevésbé.

Ugyanígy különböző gyermekünk otthoni környezetének esztétikája, ingergazdagsága. Ezért óvodánk mind két csoportjában gazdag lehetőséget kell kínálni a különböző technikák megismerésére, a készségek-képességek elsajátítására és gyakorlására, az önkifejezésre és alkotásra. Az óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszköz használatával, különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival. Valamennyi gyermekcsoportban az ábrázoló-sarok adjon helyet a különböző anyagok és eszközök számára, amelyek közül a gyermek szabadon választhat. Ez a tevékenység nem szorítkozhat csak a csoportszobára, folytatódhat az udvaron, illetve az udvar által nyújtotta lehetőségek kihasználásában (aszfaltrajz, formálás a homokban, vízfestés). Az anyag és eszközellátottság mennyiségi és minőségi biztosítása folyamatos feladat.

Cigánygyermek vizuális nevelésében

Alapvető feladatunk, a cigány színvilág jellegzetességeinek beépítése az ábrázoló tevékenységbe.

A cigánygyermek kitűnnek maximális tehetségükkel, gazdag színvilágukkal. Erre, valamint cselekvési aktivitásukra építve nagyon fontos, hogy igen gazdag anyag és eszközkészletet biztosítsunk a számukra.

Az agyag, a kavics, a kő, a termények, a gazdag színárnyalatú festékek, erős színű textíliák, a bőr, a rafia, botok, fadarabok, az olló mindig ott legyen a vizuális sarokban.

A munkájukból rendezett kiállítással keltsük fel a szülők érdeklődését gyermekeik vizuális tevékenysége iránt. Az óvodában a gyerekek találkoznak cigányművészeti alkotásokkal.

Módot kell találni arra, hogy naiv művészeti alkotásokat, vagy azokról készült képeket bemutathassunk a gyermekeknek.

Pl.: Ráczné Kalányos Gyöngyi

India

A cigányok vándorlása

Balázs János

Kék virágok

Anya gyermekével

Koltai Magda

Cigány népmese kötetek roma gyermekek által

készített illusztráció

A fejlődés várható eredménye

- ✓ Ismeri a különböző technikákat, azokat magabiztosan alkalmazza, tud bánni az eszközökkel.
- ✓ Szem-kéz mozgása összerendezett.
- ✓ Helyesen fogja és használja a ceruzát, ecsetet, ollót.
- ✓ Ismeri a hat alapszínt, azokat bátran használja.
- ✓ Megfelelő finom motorikus képessége nem görcsös, vonalvezetése biztos
- ✓ Örömmel alkot, szereti a szépet.
- ✓ Élményeit képes megörökíteni.
- ✓ Ábrázolásaiban képes hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.
- ✓ Vizuális észlelése, megfigyelése, emlékezete korának megfelelő.
- ✓ Ábrázolása során kitartó, akár több napon keresztül is képes munkálkodni.
- ✓ Szívesen alkot közösen csoporttársaival, képes az ötletek, javaslatok mérlegelésére.

- ✓ Kialakul az íráshoz szükséges kézmozgás, izomfejlettség.
- ✓ Természetes igényévé válik az esztétikum.
- ✓ Mások és saját alkotásait megbecsüli, képes azokat értékelni.

6.7. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zenei nevelésnek a gyermeki lét egészét át kell hatnia. A zenei anyanyelv alapozása szoros kapcsolatban van a nyelv kifejező gyakorlásával. A zenei nevelés szilárd alapja a közös ének.

Cél: Közös énekléssel, énekes játékokkal a zenei érdeklődés felkeltése, megszerettetése, zenei élményhez juttatás, a zenei ízlés formálása, a zenei fogékonyság megalapozása és alakítása.

Feladatai:

- ✓ Zenei anyag válogatása az életkor, a csoport és az egyes gyermek képességszintjének megfelelően.
- ✓ Zenei hallás, ritmus, mozgásfejlesztés.
- ✓ Közös énekléssel, mondókázással, népi játékokkal, gyermektánccal élménybiztosítás.

Magyarországon az ének-zenei oktatás Kodály Zoltán elveire épül. Ezért az óvodai zenei nevelésünket is ebben a szellemben kell kialakítani. Kodály elvei megfogalmazzák mindazokat az értékeket, amelyeket átnyújthatunk a gyermekek számára. Ezek az irányelvek a következők:

- ✓ „Minden népnek a saját kultúrájából, néphagyományaiból kell kiindulnia”
- ✓ „Az aktív zenélés első lépése az éneklés”
- ✓ „A zenei nevelést korán kell elkezdni”
- ✓ „A zene mindenkié”

Kodály elvének megvalósulása óvodánk zenei nevelésében

- ✓ A zenei anyag kiválasztása ezeknek az alapelveknek megfelelően történjen. Ünnepekhez, évszakokhoz, természeti jelenségekhez, tárgyakhoz, állatokhoz kapcsolódó népi játékok, népdalok, népi mondókák egészüljenek ki az adott korosztály számára megformált igényes műzenével. A népi gyermektáncok segítsék a gyermekek összerendezett mozgását.
- ✓ A mindennapos éneklés az óvoda zenei életének fontos része kell, hogy legyen. Lehetőséget, teret kell biztosítani a nap bármely időszakában az örömteli éneklésre, énekes játékokra, zenehallgatásra. A gyermekeket ösztönöznünk kell kisebb csoportokban való, vagy önálló éneklésre. Az énekes játékok számára fontos, hogy

biztosítva legyen a tér a csoportszobában. Elérhetőek legyenek az eszközök, a hangszerek, hogy a gyermek igény szerint bármikor használhassa.

- ✓ A zenehallgatás számára is meg kell ragadni minden alkalmat. Fontos, hogy a személyes előadás legyen túlsúlyban.
- ✓ Zenei nevelésünk fejlesztési tervében érvényesüljön a tervszerűség és a fokozatosság. Ennek szellemében kerüljenek megjelölésre a zenei feladatok, tartalmak.
- ✓ A gyermekek fejlettségéhez igazodva teret kell biztosítani a zenei készségek, a hallás, a ritmusérzék, az improvizáció fejlesztésének. Ezeket az aktív énekléshez hasonlóan kötetlenül, bármikor, a lehetőségeket megadva valósítsuk meg. A zenei készségfejlesztésben az egyéni képességek figyelembevétele mellett meghatározó a fokozatosság.

Ének-zenei nevelés tartalma (2.5)

3-4 évesek

- ✓ A dalok hangterjedelme ne lépje túl a tiszta kvint távolságot, lehetőleg egyszerű negyed és páros nyolcad ritmusok váltakozásával.
- ✓ A játékok elsősorban kétszemélyes (óvónő gyermekkel) jellegűek, illetve egyszerű utánzó mozgással kísért megszemélyesítő szerepjátékok legyenek.
- ✓ Magas-mély relációk, halk-hangos különbségek felismertetése.
- ✓ Motívum-visszhang, egyszerű dallammotívumok visszaénekeltetése.
- ✓ Hangszerek hangjának, eltérő zörejangoknak felismertetése, megkülönböztetése □
Egyenletes lüktetés, tempókülönbségek érzékeltetése játékos mozdulatokkal.
- ✓ Ütőhangszerek, egyszerű ritmushangszerek használatának bemutatása
és gyakoroltatása
- ✓ Egyszerűbb táncmozdulatok bemutatása utánzása
- ✓ 6-8 mondóka, 8-10 énekes játék, 1-2 műdal

4-5 évesek

- ✓ A dalok hangterjedelme ne lépje túl a nagy hatod távolságot, hangkészletében lehetőleg ne legyen félhang.
- ✓ A negyed és páros nyolcad mellett a negyed szünet és a szinkópa is megjelenhet.
- ✓ A játékok csoportos jellegűek legyenek: körjátékok, szerepcserélők, párválasztók, sorgyarapítók.
- ✓ Hallásfejlesztés oktáv és kvint távolságok érzékeltetésével.
- ✓ Halk-hangos megkülönböztetése beszéd, ének és taps formájában.
- ✓ Zenei emlékezet fejlesztése dallamfelismeréssel, dallambújtatással.
- ✓ Finomabb zörejek, egymás hangjának és a természet hangjainak felismerése.
- ✓ Egyenletes járás és a tapsolás összhangjának megteremtése.
- ✓ Gyors-lassú tempótartás beszédben, énekben, mozgásban.
- ✓ Táncos jellegű mozdulatok alakítása.
- ✓ Ritmushangszerek használatával a szem-kéz koordináció és finommozgás fejlesztése □
Ritmus és dallamotívumok visszatapsolása és visszaéneklése.
- ✓ Ösztönzés különböző dallamfordulatok kitalálására.
- ✓ 4-5 új mondóka, 10-12 énekes játék, 3-4 műdal

5-6-7 évesek

- ✓ A dalok hangterjedelme nagy hatod távolságban mozogjon, de már megjelenhet a félhang (fá és a ti), a negyed és nyolcad mellett pedig a tizenhatod is.
- ✓ Új játékformák megismerése: kapus, hidas, sor és ügyességi játékok.
- ✓ Hallásfejlesztés a magas-mély dallam vonalának térbeli érzékeltetésével.
- ✓ Gyors-lassú, és a halk-hangos fogalompárok együttes gyakorlása.
- ✓ Dallamfelismerés kezdőmotívumról.
- ✓ Dallambújtatás gyakorlása hosszabb és rövidebb egységekkel.
- ✓ Motívumok visszaéneklése kitalált szöveggel, csoportosan, egyénileg.
- ✓ Zörejek, zenei hangok felismertetése.
- ✓ Egyenletes lüktetés és ritmus megkülönböztetése.
- ✓ Gyors és lassú tempó tartása negyed és nyolcad lépéssel.

- ✓ Játékos táncmozdulatok gyakoroltatása, térformák alakítása

A cigánygyermekre jellemző a fokozott zenei érdeklődés. Ez megmutatkozik tiszta szép éneklésükben, a dallam gyors elsajátításában, felismerésében, ritmusérzékükben. Szeretnek énekelni, táncolni. A cigánygyermeket nevelő csoportban emelt szintű zenei nevelés és korai tehetséggondozás valósítható meg. Az éneklési készség területén az önállóság fokozását, az egyenletes lüktetés megtartását, a dalritmus érzékelését, a kezdőhang pontos átvételét kérhetjük számon. Az óvodai nevelés ösztönzést adhat a családoknak gyermekeik zenei taníttatásához, hogy gyermekeik tehetségét ne hagyják elsorvadni. A mindennapi hangszerhasználat lehetősége fokozottan segítse a zenei képességfejlesztést. Ki kell használni az ez irányú kapcsolatokat: pl. FUND Cigány Művészeti Iskola.

A fejlődés várható eredményei

- ✓ Zenei érzékenysége, fogékonysága életkorának megfelelő.
- ✓ A gyermekek öröme az éneklés, a játék és a mondókázás.
- ✓ Bátran, tisztán énekel egyedül is. □ Mozgása esztétikus, ritmust követő □ Ismerik a zenei fogalom- párokat.
- ✓ Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést és ritmust.
- ✓ Képes egyszerűbb hangszerek használatára (dob, cintányér, triangulum)
- ✓ Felismerik és megkülönböztetik a környezetben található hangokat.
- ✓ Érzékelik a zene és próza közti különbséget.
- ✓ Felfigyelnek más népek kultúrájára és annak hagyományaira.

6.8. Munka jellegű tevékenységek

A gyermek munka jellegű tevékenysége a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Cél: A sokféle változatos munkajellegű tevékenységek során olyan készségek, tulajdonságok, szokások kialakítása, amelyek pozitívan befolyásolják a gyermek környezethez való viszonyát, közösségi kapcsolatát, erkölcsi tulajdonságainak kialakítását.

Feladat: A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, valamint a szükséges feltételek biztosítása.

A munka célra irányuló tevékenység, amely külső irányításra történjen. Figyelmet, kötelességvállalást igényel, ezek fejlesztése folyamatos feladat. A munka eredményéről közvetlen tapasztalatot szerezhet a gyermek. Óvodánkban a játék és a munka jellegű tevékenységek szorosan összefonódnak.

Jó néhány játéktéma feldolgozása elképzelhetetlen munka jellegű tevékenység nélkül. Ez az összefonódás gazdagítsa, színezza mindkét tevékenységet. Munkavégzés közben a gyermek tanulja meg az eszközök használatát, szerezzon bizonyosságot arról, hogy mit tud, mire képes, kihez fordulhat segítségért, ki az, akivel együttműködésre képes. Így jöjjön létre a feladatok megosztásával az együttműködés öröme, amely az alkotó életforma része.

A gyermeki munka segítségével és fejlesztésében alapvető:

- ✓ A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos szervezést és a gyermekkel való együttműködést igényel. Biztosítani kell a megfelelő munkaeszközöket, azok rendben tartását, valamint hogy az eszközök a gyermek által elérhetőek legyenek.
- ✓ A tevékenységek megszervezésénél figyelembe kell venni a csoport összetételét, fejlettségi szintjét, az egyes gyermek szükségletét és igényét. Ha a gyermeknek van kedvenc munkája, hagyjuk, hogy abban kiteljesedjék.
- ✓ A munkavégzés során a gyermeknek folyamatosan, saját magához mérten fejlesztő értékelést kell kapnia.

Az óvodában a munka, elsősorban a csoportért végzett tevékenység, tartalmazza a naposságot, az alkalomszerű munkát és a növény-állatgondozást.

Naposság

A közösségért végzett naposi tevékenység a déli időszakhoz kötődik. A naposság nem kötelező, sőt jutalom a gyermek számára. Jelentkezésük, kiválasztásuk még a délelőtt folyamán történik. A naposok lehetnek testvérek, jó barátok vagy egyéb szempont alapján jelentkezők, akik már képesek elvégezni a feladatokat. Fontos, hogy a munka eredményeként az étkezéshez szükséges eszközöket hiánytalanul és esztétikusan helyezték el. Legyenek figyelemmel társaik

szokásaira, igényeire, hallgassák meg társaik véleményét, értékelését, amelyet az óvónő kiegészíthet és segíthet.

Alkalomszerű megbízások

A gyerekek önállóságához, képességéhez, neveltségi szintjéhez igazodjanak. Ezek lehetnek csoporton belül és kívül végzett feladatok.

A megbízások jellege és tartalma a gyermek egyéni szükségleteihez és adottságaihoz igazodjon. Az aktív mozgékony gyerekek olyan feladatokat kapjanak, amelyek alaposságot, figyelmet, mások segítségét igénylik tőlük.

A félénk visszahúzódó gyerekek kapjanak párosan végezhető feladatokat, hogy kipróbálhassák önmagukat. Ilyen esetben az óvónő körültekintően járjon el a feladat megvalósításában és a segítő társ kijelölésében is.

Növény-állatgondozás

Feltételei óvodáinkban adottak. Minden csoportnak udvarán van egy bokor, egy fa, amit ők ültettek és gondoznak. Az élő-sarok, az akvárium, a csoportszoba növényei, a madáretető gondozásával a gyerekek élete színesebbé, gazdagabbá válják.

Cigány gyermekek munkára nevelése

Kiemelt feladat a munka társadalmi értékének érzékeltetése, a munka eredményének megbecsülésére nevelés. Cigánygyermekünk számára a munka nem okoz gondot a család praktikus nevelése miatt. Mozgásos aktivitásuk jól kamatoztatható az óvodai munka megszervezéséhez. Az osztatlan csoport előnye itt is nagyon fontos, mert a cigánygyermek megszokta a nagyobbakra figyelmet, utánpótlást.

A munkafeladatokban is figyelni kell a rendszerességre és fokozatosságra, mert lesznek a munkavégzésnek a családi modellből hiányzó elemei is.

A gyerekek rendszeres értékeléssel, dicséréssel könnyen motiválhatók.

Nagyon ügyesek a terem rendjének megóvásában. Állatszeretetüket az állatgondozás terén lehet kamatoztatni.

A munka meg szervezésével figyelembe vesszük a gyermek eltérő élettapasztalatait és a hiányzó elemeket a játékban is gyakorolhatják. Mindent el kell követnünk annak érdekében,

hogy a gyermekekben a munkavégzés alapképességei, szokásai az óvoda hatására gazdagodjanak, elmélyüljenek.

Óvodánkban a munkajellegű feladatok a napirend teljes folyamatát átszöve elvezetnek egy aktív, alkotó életformához, amelyben egyedül és együtt munkálkodni jó.

A fejlődés eredménye az óvodás kor végén

- ✓ A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- ✓ Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- ✓ Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások teljesítésére. □ Örömmel vesznek részt növények-állatok gondozásában. □ Szívesen segítenek társaiknak.
- ✓ Vigyáznak az elvégzett munka eredményeire.

Érzik az együttműködés, a közösen végzett munka hatékonyságát.

8. Iskolára felkészítés

Az iskolára felkészítés célja

Az óvoda kiemelt feladata, hogy a gyermekek az iskolába lépés idejére rendelkezzenek azokkal az érzelmi, szociális, értelmi és testi képességekkel, amelyek lehetővé teszik számukra a sikeres iskolakezdést.

A 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet előírásainak megfelelően az óvodánk a nagycsoportos gyermekek számára napi 45 perc kötelező iskola-előkészítő fejlesztő tevékenységet biztosít.

A fejlesztő tevékenységek alapelvei

- **Játékosság:** A tanulás játékba ágyazva, élményközpontúan történik.
- **Életkori sajátosságok tisztelete:** A foglalkozások a gyermekek egyéni fejlődési üteméhez és terhelhetőségéhez igazodnak.
- **Differenciálás:** A pedagógus figyelembe veszi a gyermekek eltérő képességeit és szükségleteit.
- **Érzelmi biztonság:** A fejlesztés során fontos, hogy a gyermekek biztonságban, elfogadó közösségben tanuljanak.

A fejlesztő tevékenységek tartalma

Az iskola-előkészítő foglalkozások az alábbi fő területekre fókuszálnak:

- **Anyanyelvi és kommunikációs készségek:** beszédértés, szókincs bővítése, helyes kiejtés, szövegértés.
- **Kognitív képességek:** figyelem, emlékezet, logikai gondolkodás, problémamegoldás.
- **Matematikai előkészítés:** mennyiségi ismeretek, forma- és mintafelismerés, tájékozódás térben és időben.
- **Finom- és nagymozgások:** grafomotorika, testtartás, mozgáskoordináció.
- **Szociális készségek:** együttműködés, szabálytudat, feladattudat, önállóság.
- **Érzelmi nevelés:** önbizalom, kitartás, tanulás iránti pozitív attitűd.

A fejlesztés szervezeti keretei

- A napi 45 perc fejlesztés történhet **egyben vagy több részletben** (pl. 3×15 perc).
- A foglalkozások megszervezésekor a napirendbe illesztve, a gyermekek aktivitásához és koncentrációs képességéhez igazodva járunk el.
- Amennyiben az intézmény infrastrukturális feltételei lehetővé teszik, a fejlesztésre **önálló térben** kerül sor, nyugodt, zavartalan környezetben.
- A tevékenységek megvalósításában szükség szerint részt vesznek az óvodapedagógusok mellett fejlesztőpedagógusok, gyógypedagógusok is.

Kapcsolódás az óvoda pedagógiai értékeihez

Az iskola-előkészítő fejlesztés illeszkedik intézményünk pedagógiai hitvallásához, melynek középpontjában a **gyermekközpontúság**, az **egyéni bánásmód**, valamint a **sokszínű tevékenységi formák biztosítása** áll.

Az óvoda célja, hogy a gyermekek az iskolába lépéskor **felkészülten, motiváltan, magabiztosan** kezdjék meg tanulmányaikat.

Értékelés és dokumentáció

- A fejlesztő tevékenységek eredményességét a pedagógusok folyamatos megfigyeléssel, egyéni fejlődési napló vezetésével követik nyomon.
- A gyermek fejlődéséről a szülők rendszeresen tájékoztatást kapnak.
- Az intézmény évente felülvizsgálja a gyakorlatot, és szükség esetén módosítja a módszertani megoldásokat.

7. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK

Legfontosabb feladatunk, hogy gyermekeink számára biztosítsuk a nevelésünk minden területén a szegregáció és a diszkrimináció mentességét. Ezzel elősegíthetjük a HHH-s gyermekeink beilleszkedését a társadalomba. Az esélyegyenlőséget minden ember, gyermek számára biztosítani kell, ez alapvető emberi jog, ezért óvodai nevelésünk egyik fontos feladata.

7.1 Különleges bánásmódot igénylő gyermek:

a. Sajátos nevelési igényű gyermekek

Azok a gyermekek SNI-sek akiket a Tanulási Képességeket Vizsgáló Bizottság szakértői valamilyen területen (mozgásszervi, értelmi, érzékszervi, beszéd, autizmus, pszichés zavar, beilleszkedési probléma), vagy több fogyatékoság együttes megléte alapján annak ítélik.

Mozgásszervi (testi) fogyatékoság: legmagasabb szintű mozgásformák elsajátítása a célunk, feladatunk. Ehhez akadálymentesítés biztosítása, tapasztalatok, ismeretek gyűjtése a feladatunk.

Érzékszervi (hallás, látás) fogyatékoság: Hallássérült gyermekkel való kommunikáció kialakítása, látássérült gyermeket megtanítani a környezetében biztonságosan közlekedni a célunk. Feladatunk a számukra megfelelő környezet kialakítása (tapintható és kommunikációra ösztönző eszközök).

Értelmi fogyatékoság: Értelmi képességek egyénre szabott fejlesztése, közelítés az életkori átlaghoz a célunk. Feladatunk egyéni fejlesztés a szakértői vélemények alapján.

Beszéd fogyatékoság: Beszédkészség fejlesztése, megindítása, beszédhibák javítása, szókincs fejlesztése a célunk. Feladatunk az átlaghoz való közelítés.

Autista gyermek: Kapcsolatteremtés, kommunikáció kialakítása a gyermekkel a célunk. Feladatunk a speciális módszerek alkalmazása, szakemberek biztosítása.

b. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek

Azok a gyermekek, akik az életkorukhoz képest jelentősen alul teljesítenek tanulási problémákkal, társas kapcsolati nehézségekkel, beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdenek, személyiség fejlődésük nehezített szakértői bizottság nem nyilvánítja sajátos nevelésű igényű gyermeknek.

Célunk az MBT-s gyermekek önmagukhoz és életkori sajátosságukhoz mért fejlesztése annak érdekében, hogy be tudjanak kapcsolódni az óvodai közösségbe. Feladatunk a hiányosságok, hátrányok csökkentése, társas kapcsolatok kialakítása, integrálás megvalósítása.

Célunk:

- SNI-s gyermekek integrált fejlesztése, saját fejlődési tempó biztosítása
- Másság elfogadtatása a gyermekcsoportban
- Optimális körülmények biztosítása, érzelmi biztonság megteremtése
- Életkori sajátosságokhoz és egyéni fejlettséghez igazodó fejlesztés biztosítása

Feladataink:

- Érzelmi igények kielégítése
- Másság elfogadása az óvodában
- Különleges gondozást igénylő gyermekek ellátása
- Speciális fejlesztő eljárások alkalmazása
- Kompenzálás, egyéni fejlesztés
- Együttműködő képesség kialakítása
- Egyéni fejlesztési terv kidolgozása
- Egyéni képességek fejlesztése, a személyiség fejlődése érdekében
- Kapcsolattartás a szülőkkel, szakszolgálatokkal, pedagógusokkal

A sikeres integráció feltétele, hogy a pedagógusok, szülők elfogadják a másságot, mert ha az egyik fél erre nem képes, akkor nem beszélhetünk sikeres integrációról.

Óvodánkba utazó fejlesztő pedagógus, logopédus, pszichológus segíti munkánkat. Ők végzik a gyermekek egyénre szabott fejlesztését, egyéni fejlesztési terv alapján.

Rendszeresen tájékoztatást adnak az óvodapedagógusoknak a gyermekek fejlődéséről. Az óvoda helyiséget biztosít a különböző szakembereknek a munkájukhoz. Az

óvodapedagógusok feladata a folyamatos kapcsolattartás a szakemberekkel és az általuk javasolt eljárások, módszerek alkalmazása a gyermekek fejlesztése érdekében. A sikeres integráció érdekében fontosnak tartjuk a jó szakmai kapcsolatok kiépítését, az óvoda tárgyi eszközeinek folyamatos bővítését, fejlesztését.

Fejlesztés várható eredményei

- A gyermekek jól érzik magukat az óvodai befogadó közösségben
- A gyermekek az óvodai élet végére kerüljenek minél közelebb az átlaghoz
- A befogadó közösség segítségével fejlődjön önbizalmuk és környezethez való viszonyuk
- Fejlődik a befogadó közösség empátia készsége
- Iskolaérettség mielőbbi elérése

b. Kiemelten tehetséges gyermekek

Az óvodapedagógusoknak nagy szerepe van abban, hogy felismerjék azokat a gyermekeket, akik valamilyen területen az életkorukhoz képest magasabb szinten vannak. Számukra tehetség gondozást kell biztosítani az óvodában. Differenciált feladatadással, egyéni és mikro csoportos foglalkozással fejlesztjük képességeiket, egyéni fejlesztési tervet kell készíteni számukra. Szülőkkel együttműködve óvodán kívüli fejlesztési lehetőségekre irányítjuk őket. Célunk a felismerés, egyéni fejlesztés. Feladatunk a nyugodt környezet, eszközök biztosítása. Szülők tájékoztatása, segítése. Megfelelő szakemberhez és iskolába irányítása.

Fejlesztés várható eredménye

- A gyermek igényli az egyéni képességek fejlesztését
- Örömmel végzi a plusz feladatokat, nem megterhelő számára
- Fejlődik, kialakul a belső motiváltsága
- Képes önálló produktum létrehozására

d. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szólótörvény szerint hátrányos- és halmozottan hátrányos gyermekek

Az óvodába újonnan érkező gyerekek körében fel kell mérni, hogy kik azok a gyerekek, családok ahol fenn áll a HH, vagy a HHH lehetősége. A szülőkkel való jó kapcsolat kialakítása nagyon fontos, hisz ez egy olyan kényes terület mely megbeszéléséhez erre szükség van. A szülőket ezután kell a lakhely szerinti területi szociális központhoz irányítani, ahol a szülő kérheti a hátrányos vagy a halmozottan hátrányos helyzet megállapítását. Az óvodáknak beóvodázási kötelezettsége van a HH-s és a HHH-s gyermekek óvodai ellátásának biztosítására.

Célunk ezeknek a gyermekeknek a fejlesztése, képzése, felzárkóztatása. Teljes körű beóvodázása. Feladatunk a kapcsolat felvétel a családokkal, szociokulturális felmérés inger gazdag

Környezet biztosítás. Közösségbe való beillesztés, másság elfogadása, fejlesztés, felzárkóztatás.

e. Gyermekvédelem

A gyermekvédelem a gyermekre kiterjedő gondoskodás a pedagógiai, pszichológiai, szociális, egészségügyi és jogi tennivalók összességében.

Óvodánkban a gyermekvédelmi munkát a humánus, a segítőkészség, a megértés és a támaszkodás jelenti. Nagy hangsúlyt fektetünk a prevencióra, amellyel a veszélyeztetett státusz kialakulását kívánjuk megakadályozni. Meggyőződésünk, hogy a problémamegelőző gyermekvédelem első és legfontosabb jelző intézménye az óvoda.

A gyermekeknél jelentkező jelzésértékű változásokat elsősorban az óvodapedagógusok észlelik.

Jelzésértékű változások:

- ✓ Testi tünetek □ Hangulat
- ✓ Viselkedésben történő változás
- ✓ Személyiségfejlődés zavara

A változás észlelését követő teendők: felderítés – okkeresés- jelzés

Célunk: A gyermeki jogok érvényesítésnek elősegítése, valamint a hátrányos, halmozottan hátrányos és veszélyhelyzetben lévő gyermekek védelme, az esélyteremtés, az esélyegyenlőség megteremtésének segítése.

A segítség megvalósításának három szintje: A gyermekek szintje:

- ✓ Elfogadó, segítő, támogató légkör biztosítása
- ✓ Egyénre szóló fejlesztési terv készítése
- ✓ A fejlődés folyamatos nyomon követése
- ✓ A részképességek célzott és tudatos fejlesztése

A csoport szintje

- ✓ A gyermeki különbségek felismerése és a társakkal való elfogadtatása
- ✓ Együttműködésre, segítségnyújtásra való ösztönzés
- ✓ A pozitív tulajdonságok, egyéni értékek kiemelése
- ✓ A csoporton belül az esetleges peremhelyzetek megszüntetése **A szülők szintje**
- ✓ Rendszeres kapcsolattartás, felvilágosító segítségnyújtás a szociális támogatások igénybevételeiben
- ✓ A támogató civil szervezetek felkutatása
- ✓ A szülők ösztönzése, bevonása az óvoda nevelő-fejlesztő munkájába

Feladatunk:

- ✓ Gyermekeink egyéni szükségleteinek kielégítése, óvása, védelme, képességeik differenciált fejlesztésével
- ✓ Valamely szempontból hátrányos, halmozottan hátrányos, veszélyeztetett helyzetű családban élő gyermekek szociális ellátó rendszerbe való bekerülésének elősegítése.
- ✓ Aktív és éves feladattervre épülő együttműködés az egészségügyi és szociális ellátórendszerekkel annak érdekében, hogy a családok szociális helyzete miatt egyetlen gyermek sem maradjon ki az óvodai ellátásból.
- ✓ Az óvoda körzetében élő 3 éves, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek teljes körű beóvodázásának megvalósítása.

- ✓ A rendszeres óvodába járás szorgalmazása, az indokolatlanul magas hiányzások okának feltárása, az akadályt jelentő tényezők megszüntetése.
- ✓ A családi nevelés gyermek iránti felelősségének erősítése, a hiányosságok óvodai keretek közötti kompenzálása, esetenként az otthon elmaradt gondozási feladatok ellátása.
- ✓ Az egészséges életmódról szóló, nyitott óvodai programok szervezése a védőnők, gyermekorvosok, pszichológusok bevonásával.

A gyermekvédelmi feladatok felosztása

Az óvoda-vezetők feladatai:

- ✓ A gyermekek mindenek felett álló érdekeit érvényesíti, és az érvényesülést ellenőrzi.
- ✓ Biztosítja az adatok védelmét.
- ✓ Felelős a gyermekvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért. □ Az óvoda belső szabályzataiban meghatározza az intézmény gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatait, a védő-óvó előírásokat. □ Megbízást ad a gyermekvédelmi és beóvodázási felelősök munkájára.
- ✓ Figyelemmel kíséri a törvényi változásokat és azokról tájékoztatja a nevelőtestületet
- ✓ Lehetőséget biztosít továbbképzésekre és a gyermekvédelemmel kapcsolatos konferenciákon való részvételre.
- ✓ Támogatja az intézményi szintű munkaközösség működését és biztosítja az ahhoz szükséges feltételeket.
- ✓ Kapcsolatot tart a gyermek-és ifjúságvédelmi feladatot ellátó intézményekkel és szervezetekkel.
- ✓ Veszélyeztettség észlelése esetén köteles jelzéssel élni a gyermekjóléti szolgálatnál.
- ✓ Hatósági eljárást kezdeményezhet a gyermek bántalmazása illetve súlyos elhanyagolása esetén, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.
- ✓ Ellátja az óvodáztatási támogatással kapcsolatos feladatokat.

A gyermekvédelmi felelős feladatai

- ✓ Éves terv alapján segíti és koordinálja az intézmény gyermekvédelmi tevékenységét.
- ✓ A gyermekvédelemmel kapcsolatos eseményeket rendszerezi, dokumentációját napra kész állapotban tartja.
- ✓ Szükség szerint együttműködik a védőnőkkel, családgondozókkal, ha kell családlátogatásra megy.
- ✓ Az óvodapedagógusokkal és a szakszolgálatok gyógypedagógusaival együttműködve gondoskodik a sajátos nevelési igény mielőbbi felismeréséről és a gyermekek óvodai életének segítéséről
- ✓ A gyermekek étkezési térítési díjának támogatására igényfelmérést végez és javaslatot tesz a felhasználásra.
- ✓ Karitatív tevékenységet folytat a szociálisan rászoruló családok támogatására
- ✓ Az óvoda gyermekvédelmi helyzetéről, tevékenységéről évente beszámolót készít.

Az óvodapedagógusok feladatai

- ✓ A gyermekek szociális és szociokulturális családi háttérének megismerése.
- ✓ Szükség szerint környezettanulmány készítése.
- ✓ Preventív fejlesztéssel az egészségügyi, környezeti ártalmak kiszűrése, a személyiségfejlődés zavarainak feltárása.
- ✓ Az óvodai hiányzások figyelemmel kísérése különös tekintettel a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknél.
- ✓ A gyermekek fejlődéséről személyiséglapot vezet.

Gyermekvédelmi munkánk sikerét jelenti:

- ✓ ha a szülők őszintén fordulnak problémáikkal az óvónőkhöz,
- ✓ a szükséges segítség időben megadható,
- ✓ anyagi okok miatt egyetlen gyermek sem marad ki az óvodából.
- ✓ A segítő szervezetekkel való együttműködés feladattervre épülő, és a családoknak jogi, egészségügyi és kulturális támogatást jelent.

Óvodai fejlesztő program

Az intézmény alapvető célja:

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítése
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének növelése
- Gyermekközpontú és családorientált szemlélet kialakítása
- Együttműködések kialakítása azokkal a szolgáltatókkal, akik a szülőket támogatják, ezen keresztül a gyermekeknek is szolgáltatásokat biztosítunk
- Szeretetteljes és egyformán magas színvonalú nevelés biztosítása, hogy a meglévő hátrányok csökkenjenek

Az óvoda sajátos feladata

Kiemelt feladatunk az esélyegyenlőség biztosítása. Az óvodánk a pedagógiai program megvalósítása során kiemelt figyelmet fordít az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre. Óvodánkban tilos a jogellenes elkülönítés minden formája.

Az óvoda sajátos célja az egyenlő bánásmód követelményének érvényesítése:

- Az óvodai nevelésbe történő bekapcsolódás feltételeinek meghatározásakor, a felvételi kérelmek elbírálásánál
- Az óvodai szabályrendszer megállapítása és a követelménytámasztás során
- A teljesítmények értékelésénél
- Az óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során
- A különböző juttatásokhoz való hozzáférés során
- Az óvodai nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során
- Az ép gyermekek esetében a különbözőséggel szembeni tolerancia és a segítő szándék kialakítása
- A sérült (hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett) gyermek esetében olyan modell nyújtása, mely a személyiségfejlesztést pozitívan befolyásolja.
- A gyermekvédelmi feladatok koordinálásával a gyermekek hátrányos, szociális helyzetének pozitív irányú befolyásolása.
- A család támogatása
- A család funkciójának erősítése, kiegészítése.
- Nevelési gyakorlatok pozitív befolyásolása.

- Tapintatos partneri kapcsolat kialakítása.
- Gyermeki jogok érvényesítése
- Együttműködő kapcsolattartás erősítése a családsegítő központtal, lehetőség szerint karitatív szervezetekkel, és a gyámüggyel, ha szükséges a nevelési tanácsadóval.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeknek felzárkóztató foglalkozások tervezése, az indulási hátrányok csökkentése, differenciált képességfejlesztés
- A szülőknek személyes, egyéni tanácsadás – együttműködés.

Intézményünk éves munkatervében tervezi az esélyegyenlőségi terv megvalósítását segítő konkrét feladatokat, melyben jelöli a felelősöket és a határidőket. Év végi beszámolójában pedig értékeli azok megvalósulását, a szükséges korrekciókat megteszi.

Tanulási, viselkedési zavarokkal küszködő gyermekek

- Érzelmi szféra minősége elfogadhatatlan a családban.
- Erőszak, fenyegetettség érzését keltő légkör a családban, erkölcstelen, bűnöző életmód
- Súlyos anyagi helyzethez kapcsolódó elhanyagoló nevelés, testi-lelki bántalmazás

Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetet kiváltó okok, tényezők:

- Munkanélküliséggel, csökkenő jövedelemmel járó létbizonytalanság, mélyszegénység
- Megromlott családi kapcsolat, az egyik szülő hiánya a nevelésben
- Italozó életmód, elhanyagoló nevelés
- Nevelési hiányosságok, esetenként a nevelés hiánya
- Vele született vagy szerzett fogyatékoság
- Szülők iskolázatlansága, életvezetési problémái

A gyermekeknél jelentkező következmények:

- Szocializációs problémák (beilleszkedési zavarok)
- Kommunikációs zavarok (beszédhibák, dadogás)
- Agresszivitás, pótcselekvések, képességbeli elmaradottság

- Elhanyagoltság, fáradékonyság

Feltárás feladatai:

- Veszélyeztettség, hátrányos helyzet tüneteinek felismerése, problémák feljegyzése minden esetben esetjelző lapon történik
- A problémák megbeszélése az óvodai szociális segítővel
- Tünetek okainak megkeresése
- A hátrányos helyzetű gyermekek szüleinek tájékoztatása, a lehetőségekkel történő megismertetése, nyilatkozattételre ösztönzés.

Az óvodapedagógusok feladata:

- Felzárkóztatás, fejlesztő program megszervezése
- Induló hátrányok csökkentése, egészségvédő – mentálhigiénias program szervezése (prevenciós tevékenység, tartásjavító torna)
- A gyermekek szociális helyzetének lehetőség szerinti javítása
- Segítő szakemberek igénybevétele
- Konkrét esetekben együttműködés a segítőkkal: jelzőrendszer működtetése
- Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése, megsegítése, felzárkóztatása

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére az egyéni fejlődési ütemükhöz igazított megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelést biztosítunk. Az óvodai nevelés során tudatos pedagógiai támogatással jelentősen csökkentjük a későbbi iskolai kudarcokat. A hátrányos helyzetből származó lemaradásokat sikeresen ellensúlyozzuk a szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel, módszerekkel, a szülőket. A családdal szorosan együttműködve, a szülőkkel egymást kölcsönösen tisztelve valósítjuk meg, melyben nekünk, óvodapedagógusoknak helyzetünknel és képzettségünknel fogva kiemelt szerepünk és felelősségünk van.

Fejlesztő program legfőbb jellemzői:

- Gyermekközpontú és családorientált szemlélet
- Személyiség jogok tisztelete, betartása

- Interdiszciplináris megközelítés: az óvodáskori fejlődés kérdésében kompetens minden szakmai intézmény, szervezet a szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást segítőnek tartja

A programban résztvevő gyermekek köre: akiket a köznevelési törvény halmozottan hátrányos helyzetűnek minősít.

Az óvodai fejlesztő program biztosítja:

- A gyermek fejlesztésével kapcsolatos pedagógiai feladatokat.
- A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységet
- Az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, amelyek a gyermekek óvodai nevelése során a szülőket támogatják, és a gyermekek számára szolgáltatásokat biztosítják.

Az óvodai nevelés tervezése

- Projekttervek készítése (2-3-4 hetenként a gyermeki érdeklődéstől függő időintervallumban)
- Napi felkészülés feljegyzései (vázlat vagy emlékeztető)
- Csoportnapló folyamatos vezetése (tartalma megegyezik a törvényi előírással)
- Fejlődés nyomon követése minden gyermekről évente kétszer, az óvodai fejlesztő programban résztvevő, kiemelt figyelmet igénylő gyermekekről (HHH, SNI, BTM) 3 havonta feljegyzés rögzítése.
- A megfigyelésekről, fejlődésről a szülők tájékoztatása évente 2 alkalommal, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében 3 havonta.

1. ÜNNEPEINK, HAGYOMÁNYAINK

Intézményi hagyományok Célok:

- Az intézmények hagyományok ápolása.
- Az intézmények jó hírvének megőrzése, öregbítése.
- A liturgikus év kiemelt ünnepeinek méltó megünneplése.
- A már kialakult hagyományrendszer segítségével az intézményi közösségek erősítése.

Feladatok:

- A liturgikus évhez és nemzeti ünnepeinkhez, intézményi hagyományokhoz kötődő ünnepek méltó megünneplése.
- A hagyományok tisztelete, azok továbbvitele

Ünnepeink emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból úgy külsőségekben, mint belső tartalmunkban. Ünnepeinket egy hosszabb előkészület vezesse be, amely lehetőséget biztosít az érzelmi átélésre és a gazdagon motivált tevékenységekre. Ünnepeink nyitottak, a szülők igényük és lehetőségeik szerint látogathatják.

A gyermekek ünnepei

- ✓ A gyermekek születésnapjai csoportokban megtartott vidám ünnep.
- ✓ Mikulás intézményi ünnep.
- ✓ Karácsony az adventi felkészülés után intézményi ünnep
- ✓ Farsang csoportos ünnep.
- ✓ Húsvét a hagyományok átélése játékos formában.
- ✓ Anyák napja bensőséges ünnep keretében csoportonként köszöntjük az édesanyákat, nagymamákat.
- ✓ Gyermeknap óvodai szintű, majális jellegű rendezvény

Környezettel kapcsolatos ünnepeink

- ✓ Október 4. - állatok világnapja
- ✓ Április 22. - Föld napja
- ✓ Május 10. - Madarak, fák napja
- ✓ Június 5. - Környezetvédelmi világnap

Nemzeti ünnepünk

Március 15 - Életkorunknak megfelelő érzelmi átélés cselekvésen keresztül.

A néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepeink: Márton nap, Kiszézés

Hagyománnyá vált egyéb rendezvények:

A tehetséges gyermekek számára játékos vetélkedők: rajz-ének-vers-tánc versenyek. Családi rendezvények: Kézműves napok (Márton nap, Karácsonyi és Húsvéti kézműves délelőtt).

1. AZ ÓVODA KAPCSOLATRENDSZERE**Kapcsolat**

Célok:

- Hagyományok erősítése. Feladatok:
- Partnerek feltérképezése, ill. azonosítása.
- Belső-külső kapcsolatrendszer kiépítése.
- Fenntartóval, helyi plébániával és környező plébániákkal való együttműködés formáinak kialakítása.
- Egyházi értékek, normák erősítése.
- Családokkal való együttműködés.
- Kommunikáció és az ehhez kapcsolódó minden nemű kapcsolatteremtési lehetőség kihasználása.

Óvodánk kapcsolatrendszerét a partnerközpontú működés jellemezi, amelynek résztvevői az intézmény működésével vagy annak eredményével szemben elvárásokat fogalmaznak meg. Ez a szemlélet ösztönöz bennünket, hogy minél pontosabban ismerjük meg, partnereink igényeit, elvárásait, elégedettségüket és ennek alapján tervezzük újra feladatainkat és a kapcsolattartás módszereit.

A partneri viszonyok kialakításának minden esetben a helyi sajátosságok figyelembevételével kell történnie. A partnerek tulajdonságainak folyamatos figyelése, az elvárások megfogalmazása, az igények folyamatos mérése, a visszacsatolás, rövid és hosszú távú tervek készítése az intézményi sajátosságokat kell, hogy kövesse.

Az intézmények partneri rendszerét meghatározzák az intézményi hagyományok, a gyökerek. A jövő kapcsolatrendszerének döntő elemét képezik az egymásra épülő oktatási intézmények rendszere, a gyermekek speciális neveléséhez segítséget nyújtó szakmai intézmények, valamint a pedagógusok szakmai gazdagodását segítő szakmai szervezetek. Kiemelt feladat a

folyamatos önértékelés elkészítése, a kommunikációs eszközök folyamatos fejlesztése, gazdagítása.

Az intézményvezető feladata a megfelelő koncepció kidolgozása, a marketing megvalósítása, a kapcsolattartás a partnerekkel, a kapcsolattartók kijelölése, a kapcsolattartás eredményességének ellenőrzése.

a. Az óvoda és a család

Család Célok:

- A legfontosabb keresztény erkölcsi értékek megalapozása a gyermekekben: őszinteség, megbocsátás, alázat, segítőkészség, szülők tisztelete, felebaráti szeretet
- A másik ember elfogadási képességének kialakítása.

A gyermek fejlődése és az óvodai nevelés szempontjából a család egyaránt meghatározó tényező. Óvodánk környezetében a családok nagy része roma származású, alacsonyan iskolázott, munkanélküli, nehéz anyagi helyzetben lévő, nagycsaládos, tőlünk eltérő kultúrából származó család. Mindez közvetett vagy közvetlen módon befolyásolja a gyermek fejlődését. Az óvónő számára nélkülözhetetlen a jó kapcsolat kialakítása. Ugyanakkor kedvező esetben a család is fontosnak tartja gyermekével kapcsolatban az óvónő tapasztalatainak megismerését. A kapcsolattartáshoz meg kell találni a kölcsönös tiszteleten és bizalmon alapuló helyes módszereket.

Óvodánk nevelési szemléletéből kitűnik, hogy a családi nevelés értékeire építünk, és azt fejlesszük tovább. A szülőt nevelőtársnak tekintjük. A nevelési folyamatok és óvodapedagógusaink nyitottsága lehetővé teszi, hogy a szülő igényeinek megfelelően alakítsa ki kapcsolatát az óvodával és legyen részese gyermeke nevelésének.

A szülők felelősségérzete megnő az által, hogyha bevonjuk őket az óvoda életébe. Megtapasztalja az óvodapedagógus felkészültségét, a gyermek fejlesztésének folyamatát, érzékelheti, hogy családjával, gyermekével szemben nincsenek előítéletek. Ez elsősorban a hátrányos helyzetű családok esetében nagyon fontos. Az őszinteség, a segítőkész emberi hangnem bizalmat kelt.

Az együttműködés bizalmat ad szülőknek, gyermeknek, óvodapedagógusnak egyaránt.

Együttműködésre vonatkozó elveink

- ✓ A nevelésben az óvoda ismerje el a család elsődlegességét, tisztelje a szülőt.
- ✓ Az óvodapedagógus fogadja el a szülőt akkor is, ha a gyermek nevelésében súlyos hiányosságokat tapasztal.
- ✓ Az óvodapedagógus éreztesse a szülővel az „őszinte odafordulást”, a segítő szándékot.
- ✓ A kapcsolat épüljön tapintatra és mélyüljön el a közös programok és tevékenységek alkalmával.
- ✓ Az óvodapedagógus ismerje és fogadja el a család szokás-, és szabályrendszerét, és tapintatosan befolyásolja azt.
- ✓ A szülőnek joga van megismerni az óvodai nevelés sajátosságait, az óvoda, valamint a gyermekek fejlődési mutatóit rögzítő dokumentumokat.
- ✓ A szülő beleszólhat gyermeke életrendjének alakításába. Ötletekkel, hagyományalakítással bekapcsolódhat a nevelési folyamatba. Képviselheti az óvoda érdekeit, tagja lehet a „Szülők Szervezetének”, segíthet a fejlesztésben.

Az együttműködés célja: a humanista értékrend elfogadása, konstruktív életvezetés megvalósítása az óvoda és a család sokszínű közös tevékenysége révén.

Az együttműködés feladata

- ✓ A gyermek nevelési körülményeinek és feltételeinek közös megtervezése.
- ✓ Egymás tiszteletén alapuló tevékeny együttműködés a gyermek nevelésében, fejlesztésében.

A kapcsolattartás formái

- ✓ „Családos” beilleszkedés
- ✓ Családlátogatás
- ✓ Szülői Szervezet találkozásai az intézmény érintő ügyekben.

- ✓ Szülői találkozók (szülői értekezletek) – délutáni beszélgetések
- ✓ Munkadélutánok
- ✓ Egyéni beszélgetések
- ✓ Közös ünnepek, kirándulások
- ✓ Közös rendezvények, nyitott programok.

Az óvoda kapcsolata a cigánycsaládokkal

A szülőnek joga belátása szerint nevelni gyermekét, nekünk kötelességünk olykor ezeket a hatásokat kiegyenlíteni. A kapcsolatok alakításában óvodánk legyen a kezdeményező. Kötetlen beszélgetés során igyekezzünk közelebb kerülni a szülőkhöz. Tiszteletben kell tartani mentalitásukat, érzékenységüket.

A szülők előtt az óvoda nyitott, bármikor betekintést nyerhetnek a mindennapok történéseibe ugyanúgy, mint az ünnepeinkbe. A nyitott hozzáállás részünkről a cigánycsaládok elszigetelődését enyhítse. Arra kell törekednünk, hogy fokozatosan éljük át azt, hogy másságukkal együtt elfogadják, befogadják őket. Átérezve a cigány szülők általában jogos érzéseit, feszültségeit, minden igyekezetünkkel arra törekedjünk, hogy maximálisan kivárjuk a szülők kezdeményezését. Kerülni kell minden direkt tanácsadást, és szorgalmazni az empátiás odafordulást.

A családok megélhetési problémái miatt több a feszültség, nagyobb toleranciára van szükség az együttműködéshez.

Családlátogatás során igyekszünk megismerni a családok szokás-szabály rendszerét és szükség esetén tapintatosan próbálkozunk annak befolyásolásával. Nevelésünk nem lehet eredményes a családi megerősítés nélkül. Az összhang a nevelésben elengedhetetlen. Segítséget kell nyújtanunk gyermekeinknek a családi lehetőségeiken túli tágabb világ megismerésére, a társadalmi értékek és normák elsajátítására.

Ennek érdekében két legfontosabb **feladatunk**:

- ✓ A családi szocializáció és az ehhez fűződő magatartás megismerése, megértése és annak kiegészítése a társadalmi elvárásoknak megfelelően.
- ✓ Az óvoda szocializációs funkciójának megismertetése, elfogadtatása a családokkal.

A szülők joga és kötelessége, hogy szeretetteljes közegben, lehetőségükhöz mértén biztosítsák gyermekük számára az egészséges személyiséggé fejlődéshez szükséges fizikai, szellem és lelki feltételeket. Ebben nyújtanak segítséget a különböző oktatási–nevelési intézmények. A szülők az intézménybe való beíratással kifejezik egyetértésüket az ott folyó oktatási és nevelési tevékenység céljaival.

A szülőktől is elvárható, hogy elfogadják az intézmény katolikus jellegét, ne neveljenek, tegyenek az intézmény ellen, hanem megnyilvánulásaikkal erkölcsileg is támogassák azt.

b. Óvoda – iskola

A pedagógiai kapcsolat alapja a gyermek egységes szemléletű nevelése, az intézményváltás, az átmenet problémáinak csökkentése és megoldása, a nevelési gyakorlat kölcsönös megismerése, valamint a gyermek egyéni képességeire alapozó fejlesztés elfogadása és alkalmazása.

A kapcsolattartás formái:

- ✓ Az iskolai nevelőkkel az emberi és szakmai kapcsolatok folyamatos ápolása, érdeklődés egymás munkája, problémái, eredményei iránt.
- ✓ Kölcsönös látogatások – az óvónők meglátogatják az „új” elsősztályosokat (régii óvodásokat), a tanító néni az óvodában látogatja meg leendő tanítványait.
- ✓ Évente egy alkalommal találkozunk a tanítók alsó tagozatos munkaközösségével.
- ✓ Gyermekeink minden tavasszal ellátogatnak az iskolába, hogy ismerkedjenek leendő környezetükkel.

c. Óvodánk egyéb kapcsolatai

A nevelést segítő speciális szakszolgálati kapcsolatok

- ✓ *A Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Pécsi Járási Bizottsága* látja el a nevelési tanácsadás feladatait. Vizsgálja a tanulási, magatartási, beilleszkedési nehézséggel küzdő gyermekeket. Szakvéleményt ad a tanköteles korú gyermekek iskolai alkalmasságáról. Ellenőrzi a szakvéleményben meghatározott feladatok teljesítését,

amelynek célja elsődlegesen a szakmai segítségnyújtás, a továbblépés lehetőségeinek kölcsönös megbeszélése.

- ✓ *A Baranya Megyei Szakértői Bizottság* a gyermekek életkori sajátosságainak, a fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulásáról ad szakvéleményt és határoz a gyermek óvodai integrálhatóságáról. Ez a szakvélemény az alapja a gyermek habilitációs, rehabilitációs fejlesztésének.
- ✓ *A Néri Szent Fülöp Katolikus Általános Iskola Igazgatója* szerződést köt fejlesztést végző gyógypedagógussal, fejlesztőpedagógussal és ők látják el az adott gyermek fogyatékoságának típusához igazodó fejlesztést. A gyógypedagógus közreműködése kiterjed a gyermekeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, az óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére, folyamatos tanácsadásra.

Szakmai szervezetek

- ✓ Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálatok
- ✓ Magyar Óvodapedagógiai Egyesület

Folyamatosan figyelemmel kísérjük a felkínált szakmai képzéseket, programokat, amelyekben érdeklődésünknek, illetve nevelési programunk által megkívánt fejlesztési feladatainknak megfelelően veszünk részt.

Egészségügyi szolgáltatók: védőnő – orvos

- ✓ Alkalmankénti látogatások az iskolában (szükség szerint illetve akut esetben)
- ✓ Éves szűrő vizsgálatok: szemészet, fogászat, hallás
- ✓ Tanköteles korú gyermekekkel beszélgetés az egészségről, betegségről, étkezésről, tisztálkodásról.

Cigánygyermek integrált nevelését segítő kapcsolatok

- ✓ *Pécs Megyei Jogú Város Roma Önkormányzata*: folyamatos kapcsolattartás, rendszeres konzultációk, látogatások tájékoztatásul szolgáljanak az óvoda innovatív munkájáról.
- ✓ *Erdős Kamill Cigánymúzeum*: ősi mesterségek megismerésének lehetőségét nyújtja.

- ✓ *Gandhi Alapítványi Gimnázium*: elsődleges forrás a népismereti, irodalmi, zenei anyag kölcsönzéséhez. Diákjaik élő előadásaikkal gazdagítják ünnepeinket.

10. ÓVODÁNK ÍRÁSOS DOKUMENTUMAI

- ✓ Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- ✓ Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelvei
- ✓ Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- ✓ Néri Szent Fülöp Katolikus Általános Iskola és Óvoda Pedagógiaprogramja
- ✓ Az intézményvezető éves pedagógiai, működési terve
- ✓ Gyermekcsoportok nevelési fejlesztési terve
- ✓ Egyéni fejlődés, fejlesztés dokumentumai

11. A GYERMEK FEJLŐDÉSÉNEK NYOMON KÖVETÉSE

A pedagógiai munka tervezése-elemzése segítse a folyamatok egymásra épülését, rugalmas alkalmazását és biztosítsa a gyermekhez való igazodást. A gyermekcsoportok nevelési és tevékenységprogramja a tervezésben a gyermek fejlődési üteméhez, igényeihez igazodjon. A csoportos óvónő felelőssége, hogy pedagógiai tervezőmunkája a Helyi Nevelési Program céljainak megvalósulását szolgálja. Az év végén az óvónő írásbeli értékelést készít a csoport közösségi életének és a gyermekek egyéni fejlődésének alakulásáról. Az egyéni képességfejlesztésnek minden csoportban érvényesülnie kell. Ennek megvalósításában az óvónő elsődleges feladata a gyermek folyamatos megfigyelése, fejlődési útjának nyomon követése és az egyénhez kötődő fejlesztési feladatok megtervezése. Dokumentuma: a gyermek személyiség-lapja.

12. AZ ÓVODA SZOLGÁLTATÁSAI

Óvodáink szolgáltatásaiban meghatározóak a nyitott óvodai rendezvények, amelyek egyben a lakóterület számára igényes kulturális programot jelentenek. Ezek a programok általában civil szervezetek, önkormányzati képviselők által támogatottak.

□ **Ingyenes szolgáltatás**

- Hitoktatás - a nevelési időn belül
- Nagycsoportosok úszásoktatása
- Fejlesztő pedagógus az SNI-s gyermekek számára
- Logopédus a beszédhibás gyermekek részére

Az EMMI 53/2016 (XII.29) -es rendelet :38 § (3) A logopédiai ellátás keretében el kell végezni a harmadik és ötödik életévüket betöltött gyermekek beszéd- és nyelvi fejlettségének szűrését. A hároméves kori logopédiai szűrés a nyelvi fejlettségre (receptív és expresszív nyelv), az ötéves kori szűrés elsősorban a beszédartikulációra, illetve az írott nyelvi (írás és olvasás) készségekre irányul. A szűrés eredménye alapján szükség szerint el kell végezni a gyermek további logopédiai vizsgálatát, illetve kezdeményezni kell további gyógypedagógiai, pszichológiai, orvosi vizsgálatokat. 39 § (4) A részletes logopédiai vizsgálat és logopédiai vizsgálati vélemény alapján kell a gyermek további logopédiai ellátását megszervezni, ha a szűrés és a logopédiai vizsgálat eredményei alapján erre szükség van."

13. ESZKÖZJEGYZÉK

A pedagógiai program végrehajtásához szükséges, alapvető eszközkészletünk megfelelő.

Játékok, játékeszközök

<i>Eszközök, felszerelések</i>	<i>Normatív előírás</i>	<i>Meglévő</i>	<i>Hiányzó</i>	<i>Cserére szorul</i>
Játékok, különféle játékformák eszközei	Gyermeklétszámnak megfelelően	Megvan	-	Az elhasználódás mértékében
Mozgáskultúrát, mozgás-fejlődést segítő eszközök csoportban és udvaron	Gyermeklétszámnak megfelelően	Megvan	Udvari hiányos	Az elhasználódás mértékében

Ének-zene, énekes játékok eszközei	Gyermeklétszámnak megfelelően	Megvan	-	Az elhasználódás mértékében
Anyanyelvi nevelés eszközei	Gyermeklétszámnak megfelelően	Megvan	-	Az elhasználódás mértékében
Ábrázoló tevékenységét fejlesztő eszközök	Gyermeklétszámnak megfelelően	Megvan	-	Évente pótlás
Természeti-, emberi-, tárgyi környezet megismerését segítő anyagok	Gyermeklétszámnak megfelelően	Megvan	-	Az elhasználódás mértékében
Munkajellegű tevékenységek eszközei	Gyermeklétszámnak megfelelően	Megvan	-	Az elhasználódás mértékében

Nevelő munkát segítő egyéb eszközök:

Az eszköznormának megfelel.

- CD-s –magnós - rádió
- Videó kamera
- Digitális fényképező gép
- Diavetítő
- Számítógép
- Laptop
- Projektor
- Nyomtató
- Vetítő vászon

Érvényességi rendelkezések

A pedagógiai program érvényességi ideje 2025. szeptember 1-től visszavonásig.

A pedagógiai programot az óvoda nevelőtestülete fogadja el és a főigazgató hagyja jóvá.

A pedagógiai program módosításának indokai:

Kötelező a módosítás:

- ✓ Jogszályváltozás estén
- ✓ Fenntartó által meghatározott feladatváltozás során Lehetséges a módosítás:
- ✓ Sikeres innováció eredményének beépítésére
- ✓ A kevésbé eredményes elképzelések elhagyásának indokán

A program felülvizsgálatára háromévente, a kimeneti mérések eredményének ismeretében kerül sor.

A pedagógiai program nyilvánossága

- ✓ Minden gyermekcsoport egy példánnyal rendelkezik
- ✓ Egy példány az Intézményvezető, és egy példány a tagóvoda-vezető irodájában megtalálható
- ✓ Egy példány az intézmény szülői faliújságon kerül elhelyezésre
- ✓ A pedagógiai programnak fel kell kerülnie az óvoda honlapjára és a KIR rendszerbe

A Pedagógiai Program nem tartalmaz olyan rendelkezéseket, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul.

III. Legitimációs záradék:

Az intézményi Pedagógia Program elfogadása és jóváhagyása:

1. Az intézmény Pedagógiai Programot a szülői munkaközösség / szülői szervezet 2025.08.28 napján történt ülésen egyetértését kinyilvánította.

Pécs, 2025. augusztus 28.

SZMK elnök iskola

SZMK elnök óvoda

2. Az intézményi Pedagógiai Programot a nevelőtestület 2025.08.28- napján tartott ülésen áttekintette és a fenntartónak elfogadásra javasolta.

Halász Robin

főigazgató-helyettes

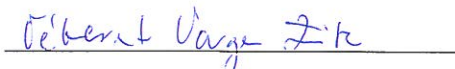
Bogdán Renáta Babett

nevelőtestületi tag

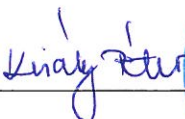
Tóth Ildikó

tagintézmény-igazgató

Véberné Varga Zita

nevelőtestületi tag

Király Péter

főigazgató

3. Fenntartói jóváhagyás

Az intézmény fenntartója a Néri Szent Fülöp Katolikus Általános Iskola és Óvoda módosított Pedagógia Programját jogszabályban foglalt egyetértési jogát gyakorolva jóváhagyja.

(mellékelve)

PÉCSI EGYHÁZMEGYE

Néri Szent Fülöp Katolikus
Általános Iskola és Óvoda

Király Péter
főigazgató úr
részére

PÉCS
Török István u. 13.
7628

Ikt. sz.: 1761-1/2025
Ügyintéző: Koósz Roland
Telefon: +36 72 513088
Email: kooszr@pecs.egyhazmegye.hu

Tárgy: Pedagógiai program jóváhagyása

Tisztelt Főigazgató Úr!

A Néri Szent Fülöp Katolikus Általános Iskola és Óvodában (7628 Pécs, Török István u. 13., OM: 201785) a pedagógiai programot átdolgozták a véleményezési joggal rendelkezők véleményezték.

Áttekintés után a pedagógiai programot a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény alapján ezennel, mint fenntartó jóváhagyom.

Pécs, 2025. augusztus 29.

Tisztelettel:

Felföldi László
pécsi megyéspüspök

Szakmai szempontból ellenőriztem:

Koósz Roland
oktatási irodavezető

